Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ЕРА, 5 МАЙ, 1983 ШУ. ◆ № 54 (6776). ◆ Мах 3 кап.

Іалашмате дукха нах ба вай газеташи журналаши дешаш. ХІара дийнахьа миллионаш кхеач уж царга. Кердача газетий оагІонаш тІера наха довз мехка а доазол арахьа а хулаш дола хІамаш, корадагІа шоай вахаре уттача каттарашта дола ... наш.

Большевистски кепайоазон еррига истори аьхха юввасина я Советски Союза Коммунистически парте хьабенача турпала наькъаца. Советски кепайоазоно тІера ца довлаш чІоагІа лелаю В. И. Ленина хьакхайнаь партелла, халкъала принципаш, В. И. Ленина хьакхелла «Правда» яхача газета хьалхара номер араяларе хІара шера советски наха дезду кепайоазон Ди.

Парте, халкъо бе боагІа мах бу сатем боаца вахар долча журналистий — вай турпалча заман гІулакхех дог айденна ялдечар, кердачун, хьалха латтачун, коммунистически хьисап кел долчун тІехьа майра къуассачар кІаьд ца луш беча балха. ХІаьта советски журналистий дегаш айду тІадил-

ХАЛКЪА ТРИБУНА

лача гІулакхах бола бехктокхам лакхбу ю, цу балха дІолу цар шоай хьинар, опыт, шоашта ховр.

Парте XXVI съезда КПСС ЦК кьача отчетни доклада тІа аьнна... вай парти чІоагІа тешаш я дукха ваараш болча наьах латтача советски журналистий отрядах, вай дерригаш а бакъаьа хеташ да воай массови информацеи пропагандан средствах двала а бокъонца йола партийни, дерригача халкъа общественни уйлан трибуна хилча. Газето тІера е журнала тІара хІара статья, телевидене е радио гІолла еш йола хІара передача нахаца деш дола цІенхаштта къамаьл хила деза яха дешаш балха тІа хьалхе лелае тІакйцад кепайоазом болхлоша.

Парте съездо, «Идеологически, политико - кхетама болх дІахо тоаберах» болча КПСС ЦК социмо дІадехачунга хьежжа редакционни коллективашка дика гІулакхаш даьд кепайоазом болх эргабоахаш тоабира. Царна култалдеш партийни комитеташа деки шоай бІарг кхаба беза цар балхага.

Тахан республика журналистий лоархІамегІа дола декхар да партийни дешаца парте XXVI съезда, КПСС ЦК майски, ноябрьски (1982 ш.) Пленумий решенеш, цхьайттаьлагІча пятилетка планаш толаме кхоачашъяра гІо делга. Редакционни коллективай творчески низаш тІадахийта деза лостамаш бокъонца белгалдаь да. Царех цаІ — боахам лелабелга, хІанзарча хана интенсификаци яра наькъагІа из дегІаахара де деаараш. Газеташ дукхагІа ладе даьнвад экономически вахара дешаех. Уж дешаш кІоргагІа дашха хоргдоаш профессиональни говзал лакхъе йоагІа.

Газет коллективни пропагандисти коллективни агитатори хинна ца Іеш, иштта коллективни организатор п да аьнна Ленина дешаш цІакхха а шоай лоархІам боаргболаш дац. Хьалхарча коммунистически субботникашкара, вайна йиц ца луча хьалхарча пятилеткашкара денз кхачай вайга хьинаре къахьегара оамал, социалистически яхь лелаяра гІулакхаш, Нохч - ГІалгІайчен кепайоазон долаш да шоаш ца кхобеш, производстве хьалха латташ, социалистически яхье йовбувлаш беза нах ма боагІара дІахьоехара масалаш. Цар дика дІайоанийтай Социалистически Къахьегама Турпалий гІишлошъечун Ш. Хадиева, же Іуна Н. Нурмагамбетова, мехкдаьтта чакхдоахачун Н. Ведерникова, кхьчар балха опыт.

Кепайоазон балхахоша дІакхка а дицдалийта йиш яц сийлахь - воккхача Ленина долаш дар кІоарга тахка а тахка Іома а де, толамаш фу бахьан долаш даьхад, уж иштта да, укхаза «шоаш хестабара фаьлгаш дай», уж толамаш шерагІа иштта доаржадергда ха, яхаш хьийхар. Дуацар да газет массеза а советски кепайоазон традици лела, а еш, вахара гаргагІа, ялата, кІора, металла хІара цункта дукхагІа йоахко еш хила деза яхилга. Цунца цхьана газеташа уйла тІаахийта еза долаш долча кховчалйбоацараштта, уж дІадахара хьакъалца пайда эца беза критиках, цох де доагІар дайта деза.

Халкъий доттагІалах, советски патриотизмахи социалистически интернационализмахи, коммунистически мораль хьахилийтарах, вай дай сий дола гІулакхаш довзаш, уж леладеш, коммунистически уйла йолаш кагирхой хьалхкебарах язъьча материалаша йоагІаш йола моттиг дІалаца еза газетий оагІонаш тІа.

Цу цхьан ханна цар къовсам лоаттабе беза дІаяхача заман юхедисача зулашерча, таханаръа денца тарлуш доацача гІулакхашта духьала.

Вай мехка цхьаккха а кепайоазон органо дергІа болх дІабахьа йиш яц нагахьа санна къахьегамхоща айхха бувзам болаш из еце. «Сердало» газетага хадданза ядеш дукха ба промышленни предприятешкара, гІишлошъечара, колхозашкара, совхозашкара тха штате боаца корреспонденташ. Цар гІонца газета вІаштІехьдоал республика хІара деннара вахар наха дикагІа дІадовзийта. Цар къаьеча заметкаша, корреспонденцеша, зарисовкаша, кхьча материалаша бІаькегІа бу газета оагІоний чулоацам.

Тахан, кепайоазон Ди дездеш газета редакце даьгъала бувц цар атта боаца болх. Цар журналистски говзал лакхъялар лов.

Советски кепайоазув парте низ бола герз да. Партеиа, халкъа гІулакх делга шоай керттера декхар лерхІ советски журналисташа.

В. И. Ленин Кремлерча шиіі балха кабинете. 1918 шера октябрь. ТАСС фотохроника.

СОВГІАТ ДІАДАЛАР

3 мая Кремле КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума члена Ю. В. Андропова СЕПГ ЦК Генеральни секретара, ГДР Паччахьалкхен совета Председатела Э. Хонеккера дІаелар Ленина ордени Советски Союза Турпала «Дошо седкъа» яха медаль.

Из дІалуча бар новкъостий Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, В. В. Гришин А. А. Громыко, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков, кхы бола официальни нах ГДР оагІорахьара бар партийно-паччахьалкхен делегаце членаш.

СовгІат дІалуча къамаьл дир нов. Ю. В. Андропова.

Новкъоста Ю. В. Андропова

Даь къамаьл

Деза новкъостий!

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо сона безаме декхар тІадилад — СЕПГ ЦК Генеральни секретара, ГДР Паччахьалкхен совета Председатела новкъоста Эрих Хонеккере Ленина орден а Советски Союза Турпала Дошо седкъа а дІалурга.

Из эттара дезагІа дола советски совгІат вай везача новкъоста, лерраг Іча интернационалиста деннад фашизмана духьала къовсам лоат... ... лапарах, Германски Демократически Республика а Советски Союза а халкъашта юкъера вежарашха дола доттагІали массе а оагІорахьара вІаши цхьана леладу гІулакхаши чІоагІдеча Іалашмате ... ... лерах, машара гІулакха а социализма позицеш чІоагІъеча а доккха даанъа юкъедахьарах.

Итт шу совгІа ха я новкъост Хонеккер Германе Социалистически единии парте Центральни Комитета Генеральни секретарь ... ... публика экономика. Іилма, культура дІахо а массе оагІорахьара дегІаярца, къахьегамхой хьал-торо тоалярца, Германски Демократически Республика дунен халкъашта юкъера сий лакхдаларца.

Вайна гу укх тІеххьарча шерашка вай мехкашта юкъера бувзамаш мел дегІадаьхнад, вай халкъашта юкъера доккхдоаца доттагІал мел чІоагІденнад. ГДР партийно-паччахьалкхен делегаце тахан дІайолаеча визите СССР а ГДР а халкъийн ерригача социалистически содружествах хьаштий духьа, вай юкъарча коммунистически гІулакха хьаштий духьа вІашии цхьана леладу гІулакхаш эргадоахаш тоадара дика импульс лургхиларах шеко яц.

Веза новкъост Хонеккер! Хьона ... ... тІара даькъала дувц оаха. Хьона из дІалуча хана, советски нах шоай тешамеча доттагІашца а соратникашца а Германски Демократически Республика ... ... бокъонца йола вежарий уйла йолаш хилар хоахеташ цІаьхха а белгалдоакх аз.

ЦІенача дег тІара Хьо могаш-маьрша волаш, дукъдувла хьинар долаш хилар лов, хІаьта ГДР-а дегІаена социализм хьалъеча вай ... ... цхьана леладу гІулакхаш чІоагІдеча кІаьд ца луш беча балха тІа Іа кердна толамаш дахар лоеш лоеца а йоакх.

* * *

Жоп луш къамаьл дир нов. Э. Хонеккера.

Новкъоста Э. Хонеккера

Даь къамаьл

Веза новкъост Юрий Владимирович Андропов!

Деза советски доттагІий!

Мукъаба сона, КПСС Центральни Комитета, цун Политбюрона, СССР Лакхехьарча Совета Президиума сай иштта йоккха сийле ярах — Ленина ордени «Дошо седкъа» яха медаль луш Советски Союза Турпал яха цІи яларах цІенача дег тІара баркал ала. Коммуниста вахаре дог тохадолийташ йола моттиг я из. ГІадвахара уйла дег чу йоссаю цо, хІаьта цунца цхьана йиш хулийт Ленина партеца а Сийлахь-боккхача Октябра Даьхенца а вежарашха цхьана хиларах хьабоалаш бола сийлахь-боккха низ биззагІа хетебайта.

Сайна из совгІат даларах аз лерхІ Германе Социалистически единии партена а Германски Демократически Республика къахьегамхошта а карагІдьнарий лакха мах бар санна. Шоай гІулакхашца уж гІерт немецки лаьттан тІа а Карла Маркса, Фридрих Энгельса, Владимир Ильич Ленина даим яхаргІола идеяш вахаре толаме чакхъяха. Уж гІерт социализм а машар а бахьанце цхьана чакхдоахача гІулакхашта юкъе хІара денна хьинаре даанъа йоъехахьа.

ХІанз, укх сахьата, сона дагаух Советски Мехкаца а цун нахаца а, керда, социалистически дуне хьоллераш ца хинна цІаккха дицлургдоаца доттагІлен вІашагІкхетараш. Эттара хьалха из хилар 1930—1931 шерашка. Са, къонача немецки коммуниста, ираш хилар Дунен халкъашта юкъерча ленински школе деша хьожавать хила а цу хана Магнитогорски металлургически комбинат хьалъеча даакъа лаца а. Цу хана а советски халкъа къахьегаме карагІдувларахша а хьинаро а тхо кІоагга цецдоахар.

Ше хьаьнча кховзткъа шера СССР-о хьабенаб исторически хувцамий Іалашмате боккха никъ. Цу наькъа тІа геттара тешавеш гучабаьлар революце гІулакха эшалургбоаца, коталонаш йоаха низ, хІама хьакхоллача къахьегамера а фашистски агрессорех Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа Даьхе лораечара а советски халкъа турпалал. Тахан Ленина мехко нах цецбоаха толамаш а доахаш, КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъю, дегІаена социалистически общество эргайоахаш тоаю. ХІара дено цІаьхха а хьагойт — СССР вай планета тІа эггара низа болагагІа йола машара а социализма а чІоагІло йолга.

ХІанзарча тха партийно-паччахьалкхен визито гІулакх дергда вай мехкаш, паччахьалкхенаш а халкъаш а вІаши дувзаш дола нежарашха дола гІулакхаш дІахо йодача хана чІоагІдара а кІоаргдара а. Социализм хьалъеча а чоалханеча дунен тІарча хьале машар хулга Іалашдеча а 80-ча шерашка аьйна хьалхашка латта декхараш кхоачашдара из геттар лоархІам болаш да. Советски Союзана тхоай сийлахь-воккхача новкъостацеи союзникацеи цхьан мутІаре а латташ — хІаьта из тхов ГДР халкъа — тха йиш я біубенна тахане а кхоане а хьалъе, кхьметтел эггара чоалханегІа йолча проблемаех лоархІадe.

Деза новкъостий!

ЦІаьхха а дег тІара барнал ях аз сайна совгІат даларах. Іа, веза новкъост Юрий Владимирович Андропов, лакха мах барах. ДІахо йодача хана а СЕПГ-ена а КПСС-а юкъера денале союз, ГДР-ан СССР-ан юкъера вежарашха йола союз. Эрнст Тельмана дагалаьттачунга хьежжа вай интернационалистски вІашии цхьана леладу гІулакхаш чІоагІдара сайна могаш дар айса дергхиларах дош лу аз Шоана.

* * *

Коммунистически парте а Советски паччахьалкхен а кулгалхоша СССР эггара дезагІа дола совгІат даларца дувзаденна дег тІара ловцаш даькхар новкъоста Э. Хонеккера, ГДР дІахо дегІайоаларa, Советски Союза а Германски Демократически Республика а халкъашта юкъера вежарашха дола доттагІал чІоагІдара, дерригача дунен тІа машар чІоагІбара даьхе дукхахча тайпара цо беча балха тІа керда толамаш дахар лоеш лоеца а баьккхар.

(ТАСС).

СИЙ ДОЛА ГІУЛАКХ

ХІара шера юкъера школаи, профессионально-технически училищаш чакхъьаьа дукха кагийнахи мехкарийи ух тха заводе балха. Укхаза дерригаьа хІана дац аьнна керда да царна. Керда балха вена саг безаме тІаэцар, цунца къахьегаш ший хургІола професси цунна езаллийтари лоархІамеи бехктокамеи гІулакх да. Из дика хов тха предприятерча кагирхой хьехамчашта, хІаьта царна юкъе со а ю.

Совхозе механизаторалла болх беш яр со 1960 шера. Цу хана «Электроинструмент» завод хьалъеш мара латтацар, эшаш бар дукха специалисташ, болхлой. Цига балха эттар. 1961 шера Выборг яхача городе зубофрезеровщика говзал Іомае вахийтар со заводера. ЦІакха вицлургвац сона духхьашха сай хьехамча хинна Точилин Алексей. Цо Іомадир сона керттера дар: хьинаре къахьегилга, хІара балха минутах бизза пайда эцилга. Балхах са ка ца йоалаш моттиг вийсъелча новкъостал дора, ший опыт йовзийтар. Иштта къахьегар бахьан долаш ийс бетта чІоагІа хьашт долаш йола говзал Іомайир аз.

22 шу дузаш латт ГІ. Ахриева цІерагІча Назрановски «Электроинструмент» заводе аз къахьега. ХІара шера тха цехе а дукха боагІа училище чакхъьаькха къона специалисташ е школа йистеяьккхараш. Царех дукхагІбараш балхах дика кхийтта а баьнна предприятие толашагІбола производственникаш а хинна къахьегаш ба. Сайна мел ховш дола дикадар царна дІадовзийтара сай низ кхобаьбац аз, коммунистически хьисапе къахьега Іомабаьб. кІоаргагІа довзийтад училище шоаш теоретически Іомадаьр.

Массехк шера мара бинзар аз болх зубофрезеровщик волаш, массехк смежни професси Іомайир. Со болх бе волалуча хана цхьа зубофрезерни станок мара яцар, цудухьа из ехача цунна наладка е езаш дулар. ХІанз тха цехе латт 22 станок, цудухьа наладчикалла хьожаш со. ХІанз нахлагІча разрядагІа вола наладчик а ва.

Школера баьккхачарна хьалхагІа йовзийт аз станок, цул тІехьагІа Іомабу оатхалаш, хьае, хІаьта цхьабараш нийслу массе а хана тІахьожам лоаттабе безаш, цар хьаеш йола оатхал брак йолаш ца хилийтара. 80 гаргга специалист кийчваьв аз цу 22 шера.

Са эггара хьалха хинна ученик вар Долгов Александр. Цу сага цІъа-шоза хьехар дича тоъар. Шин бетта дика Іомайир цо зубофрезеровщика говзал. Шийтта шера бир цо заводе болх, хІанз Нальчик яхача городе болх беш ва из.

1963 шера тха цехе балха вера Султыгов Іаьла. Кхаь бетта ученик волаш болх бир цо. Кхо шу доаллаше ялхлагІча разрядагІа наладчик волаш болх бе волавелар.

Массехк смежни професси Іомаяь заточник хилар цох. ХІанз г. Курганерча институте заочно дешаш воллаше болх беш а ва из.

БархІ класс а ьккха балха ера Парчнева Хьава. Учеинкалла хьанйцар из тха цехе. Шийна ца ховр хьахатта эхь хеташ юхаувзалора. Массехк оатхал брак йолаш хьайир цо, контролераша чакхъялийтанзар уж. Дог ийккар цун балхах. Шин дийнахьа балха ензар. СагтІехьа а вахийта цехе хьайоалайир аз из, хьехар дир. Се юхе а латташ цхьан шестернеиа фрезеровка йитар. Цу хана денз йоалелар из ший продукцена юкъе брак ца нийсйолийташ болх бе. ХІанз шоллагІча разряда зубофрезеровщица йолаш болх беш я Хьава.

Аз балхах кхета а ваь хІанз заводе дикагІа лоархІача производственникех цаІ ва Тангиев ИбрахІим. Хьалхарча юкъигах нормаш кхоачашъяцар къоначa болхлочо. Хадданза йоакхо ярах, дикагІйола опыт йовзийташ новкъостал дарах социалистически яхье хьалхалаттарашта юкъевахар из. Массехк смежни говзал Іомайир, станокашта ремонт е а хов.

ХІанз аз Іомаеш я Тумгоева АсмаІ, цунах а дика специалист хургьл мотт сона.

Къахьегама кагирхой хьехамча хилар сий долаши цунца цхьана бехктокамен гІулакх да. Из иштта хилар кхета а деш, къона специалисташ кхебеш, хьехам луш дукха болхиой ба тха заводе.

Я. ЭКАЖЕВ,
ГІ. Ахриева цІерагІча Назрановски «Электроинструмент» завода механически цеха наладчик-хьехамча.

ПЛАНАЛ СОВГІА — 600 МЕТР

Валанжина тІоанашкара мехкдаьтта гучадаккха лаьрхІа я Черсий - Балкхарой республике «Арак - Долатарек» яхача моттиге Галаев Іаьла керте волча бригада бурув тохаш йола 20-гІа скважина. Проектах 5500 метр кІоарга бурув тоха лаьрхІад укхаза.

Монтажникашца цхьана укхаза бурув тоха вышка хьалъеш хиннаб бригадера бурувдеттараш. Социалистически яхье а баьнна къахьегар бахьан долаш лоацача хане дикен вышка хьалъяра, скважина бурув тохара кийчъяра болхаш йистедаха вІаштІехьдаьлар цар. ПлаьагІа лаьрхІа хиначул ийс ди хьалха 37 дийнахьа чакхдаьхар дерригa балхаш монтажникашен бурувдеттарашен.

Деррига кийчон балхаш дика чакх а даьха, 20-ча скважине бурув тоха долаьд бригада коллективо укх шера 15-ча марта. Доккхий декхараш да пятилетка кхоалагІча шере цунца хьалхаш ка латтараш. ПланагІа 3900 метр бурув тоха деза мехкдаьтта лехарий укх шера. Цул совгІа, шера 50 метр бурув тохара тІехьара болаш хьалладьцаб цар МагІалбике эггара хьалха, хІаьта хьинаре къахьегаш а ба.

Цар балха хьалхарча толамаша тешаву шоашта хьалханка латта денхараш бурувдеттараша дизза кхоачашдергхиларах. Скважина йоакхача болх дІаболабаьча цаІн ахи бетта 1960 метр бурув техад цар, е планал 560 метр дукхагІа. Вешта аьлча, «Грознефть» объединене гІолла шоллагІа моттиг яьккхай бригадерча мехкдаьтта лехараша укх шера хьалхарча кварталe.

— Тха болх кхы а дикагІа дІабаха йиш йолаш бар, — дувц бригада начальника І. З. Галаева. — новкъарле еш цхьадола хІамаш нийсденна децаре. ТоІаьча гІомара тІоанаш нийсдалар баьхан долаш бурув тояча остага дукха болх байта йиш йоаццаш касть - каста из хувца везаш нийслора. Оста хувдача хана еррига инструмент скважина чура хьал а яьккха, юха Іочуяхийта езаш хул. Цу балхаш лукъе ха дІалоец.

ХІаьта а тха коллективо лаьрхІад май бетта скважина 2340 метрга кхоачаш кІоаргье, колонна Іочуяхийта из дІачІоагІъе. Колонна хьаена бригаде йолаш я. Ер шу чакхдоалаш 4500 метр бурув тоха социалистически декхар тІаийцад бригадерча бурувдеттараша. Йолаш йолча торонашка а хьежа. Укх шера планал 600 метр дукхагІа хул ма.

Иштта бригада кулгалхочо цІераш йоах бурув тоха вышка хьалъеча хьалха латташ хьабаьхна а хІанз бурув тохача социалистически яхье хьалха латташ а болча болхлой. Царна юкъе ба бурувдеттараш Жиделев Евгений, Григорян Валерий, Резников Геннадий, Цокаев Башир, цар гІончаш Бригар Виктор, Шамахов Владимир, Гиреев Іийса, Боров Муса, Абазов Тимофей, дизелисташ Кожаев Зоврбик, Зеленин Николай, электромонтер Казерский Адам, кхьбараш.

А. ХАРСИЕВ.

пп. Р. Х. БАКАШЕВАНА, Ш. М. ГАЗДИЕВАНА НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Дукхача шеранна советски кепайоазоне бернате болх барахи общественни вахаре хьинаре даакъа лацарахи Нохч - ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Бакашева Раиса Хамидовнина — «Ленинан некъ» яхача газета болхлочоа.

Газдиева Малсага Шафирата — «Сердало» газета йокхагІйолча корректора.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

гор. Грозный,
1983 шу, 4 май.

НН. В. Н. ЕЛИЗАРОВНА, Д. Д. КАГЕРМАНОВНА, Б. М. КОСТОЕВНА «НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР КУЛЬТУРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО» ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Советски кепайоазон даькъе доккхий гІулакхаш карагІдувларахи къахьегамхошта коммунистически кхетам луча хьинаре даакъа лацарахи «Нохч - ГІалгІай АССР культура заслуженни болхло» яха сийлен цІи лойла.

Елизаров Виктор Николаевича — «Комсомольское племя» яхача газета фотокорреспондента.

Кагерманов Докка Денисултановича — «Ленинан некъ» яхача газета корреспондента.

Костоев Мальмада Башира — «Сердало» газета отдела заведующена.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

гор. Грозный,
1983 шу, 4 май.

Карл Маркс вaь 165 шу дузаш

Нийса хилар вахаро техка хьехам

XIX біешеран шолгIачу ах шарахь буьйлабелла хIинца кхачалца йолчу хана цхьанна а общественни теорена дуьхьалдаьлланац, марксизмана еш яр санна эгIазлон тIехьа еш йола критика, хIаьта цунна санна дарза кхаьчна кхуьдаш моттигаш а хиннац. Цуьнан ларам кIийленашта — прибавочни стоимоста теорена, классех классови къовсамехи болчу хьехама, социализм капитализмана метта дIаоттаза ерг ца хилар бакъдеш мел долчу капитализм дуьхьала хьалхолаш барашкара дена дуьхь-дуьхьала тайпана реформистацшеци ревизионистцашкеци кхаччалца болчу цуьнан идейни политически мостагIашна эггара къизагIчу тайпара IоттарIаш йора хIинц еш а я.

Цхьаберш гIийртар из хIалла кхьовла а це еш йитан, амма цунах хIума хилазер — марксизмаца хьешт дола мах віалла віашн тара а доацача мехкашка тIа тIа дуккарIа хила болабелар. Вожаш гIийртар Карл Маркса яь выводаш, эггара хьалха цуьнан экономически теори «нийса ца хилар» дIахьокха, «Капитал» хорцде белар. Цунах а хIума хилац — вай деношка кхьметтал практически экономика сфере балхаш деш бола цхьаболу буржуазни Iилманхой а белац Маркса воспроизводства схемех пайда ца ийбича. КхоалгIбараша тIагIортта хьалхашха тотт марксизм «къеллерах» йола тезис: цуьнан хана м Маркса утташ цхьайола предложенеш кIал кIийле йолаш а яр, амма біаь шу совгIача хана лоархIама хуьцамаш хиннад, хIаьта хIанзарча хенара капитализм дIаяхача біаь шера хиннача капитализмана кIамма тара а вац. Марксизма критикаш якаш ба, К. Маркса могадаь социальни проблемаш къестаяре нахьъаш XIX біаьшере цхьа лоархIам болаш хинна дале а хIанз къадениа доле, цудуьхьа керарча біаьшеренна хайра а доацилга.

К. Маркс цIаккха а хиннавац тIехьа тIадоагIача ноахалашта хьалхашка уттаргІйола проблемаш къастееш а я из хIама дегта кхьчарна могадеш а. Общественни вахаре хулаш йола явленеш закономерно хулаш йолга дIакьекха ца Iеш, Маркса дIадовзийтар общественни бытиен сехзатами хуьцабалара, дегIаккара законаш уж хиларах терра социальни законий диалектически магIан.

Дукхьала из, марксизма эггара низ болашаgIа йола оагIув, кертагIйоазар Энгельса шиъ деттагIа дIаваьнна дуккла шераш даьлча: еррига Маркса миропониман, эздаьд цо, низ доктрина яц, метод я. Цо толац кийча догмаш, цо тол дIахо тохкамаш дIадоладара йола пункташ уж товкамаш дара йола методи (К. Маркси Ф. Энгельси. Соч., т. 39, оагІ. 352). Ловцца аьлча, Маркса метод — из материалистически диалектика. Цуьнан метода кIийла йолча принципашта юкъе я Iалама санна, ишта общественни явленешта а йолаш йола лерраьгIера материализм, тохкаш долча моллагIча хIамангa из дегIаухаш хилар, кхыча хIамашца бувзам болаш хилар теркал а деш хьажар, моллагIча категориен ситуацеши конкретно-исторически анализ яр.

К. Маркса гучадаьккха керттардар — истори материалистически кхетадеш хилари лерд прибавочни стоимоста теори йола экономически учении — да общественни дегIаахара хIанзарча хенарча проблемашта анализ еш керттардар.

Истори материалистически кхетадеш хилар я хIанзарча хьалашка нийсача стратеги тактикан, хIаьта ишта дунен революционни процесса проблемай даькъарча санна, ишта коммунизм хьалъяра проблемай даькъарча а нийсача политика кIийле. Цу проблемех дола цхьаккха дош дац, дукхьала а уж віашагIдувзача хIанзарашка гIолла Маркса оттаьча фундаментальни положенешца дувзадениа доацаш.

Марксизма критикаша Iотбаккхараш ю Маркса, революци Марксеи Энгельсеи оттаь хиннача расписанех якаш йоацале, яхаш. Амма теоретически дешашта воле эггара лекхара судахо волча исторически опыто хьагайт Iилма лерда тIа латта, Маркса хьетIайоагIача хана хила мегаш да яхьа кIамаш цешовналаш кIоарга хилар. Маркса хенарча буржуазни Iилма цхьанна а хиннепа кхьметтал гаргаваза а мегадац общественни дегIаахаре законаш, тенденцеш, перспективаш йовзаре, хIаьта Маркса исторически прогноз цхьанна сега ца хиннача бесса нийса хиннай. Ше революционер хиларах терра, Маркс гIийртав моллагIча торонех революционни къовсама пайда эца, хIаьта чIоагIа реьза а волаш белгалдоахаш хиннад революционни болам сомбелар. ХIаьта нагахьа санна къаьст — къаьстача мехкашка революци дегIаах[illegible] хьакъехьара Маркса прогнозаш дийла а бакъ хулаш хинна еца, гIулакх цо лерзIаш хиннеча бесса ца нийсденна моттигаш Ленина хеташ хиннечох, віалла лоархIама а хиннац дерригача дунен историе юкъарча лелампе диллача» (В. И. Ленин. ПСС, т. 45, оагIо 379).

Болхлой класса революционни низе кIоаргга тешаш ше воллашехьа, Маркса Iаламата нийса мах бора дунен революционни процесса йовзала, чоалхане хилара, нийслуш йоцча віаадуьхьалений. Маркса яздора болхлошка: «Шоана кхетаргахьа, даза маг дукхьала летташ дола хьалеш хуьцара меттел, шоаш хуьцадаларен политически доал шоай ба долла могаргдолаш хиларан 15, 20, 50 шера граждански тIемаши дунен халкъашта юкъера доазани леладан» (К. Маркси Ф. Энгельси. Соч., т. 8, оагI. 431).

«Капитал» арадаьнна нийсса 50 шу даьлча хилар еданлан историе керда зама — капитализмагара социализмагара доалара зама хьайийлла, дуьнен социалистически система хьалхиларе юкъ йолаь Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци. Из зама белгалъннай социализма [illegible] дерригдунен исторически лоархIам боле толамаш дахарца, социализм хьалъяра накъа тIа даьннача дукхача меттигашка Маркса идеяш кхочушхиларца. Мишта лерcIа мегаргда цу объективни фактаца нийсдиннача марксизм «хьаьннай» яхаш дуцараш!

Творчески дегIаухе учении йола марксизм цIаккха а кхаьчнац кIанзарча хенарча исторически замагIа ше кхаьчар санна йолча лахаленга. МоллагIча учене низ из яхаргIйолаш хилари тоаи из практика баьнъаш творчески дегIаухалургІйолаш, обобщенеш юлургІйолаш, керда опыт шийна чу а оаэш тоалургІйолаш, хIаьта ишта цу накъаца общественни прогресса хьашташ кхочашдулургдолаш хиларга хьежие. Марксизма хаддаза дегIаухаш хиларах летт цуьнан дунен историе лелама цо ю влияни дукхьаола хьест. Iилмани общественни [illegible] тикан керда данеш юкъера ерзара кIийлан тIа кердача исторически хьалешка дIахо дегIайоалаьй марксизм-ленинизм.

Социальни практика къаьгга тешал ду: Маркс вай хенара сег ва. Практика ишта хьекьокх перспективе массазара законаш телха а деш, юкъеннача хана диллача вай Маркса гонча ма доал, вай цунна гарга ахар хIаьта из отташ хилар вайна хьалхашка.

Александр ЕРМОЛАЕВ,
исторически Iилмай доктор.
(АПН).

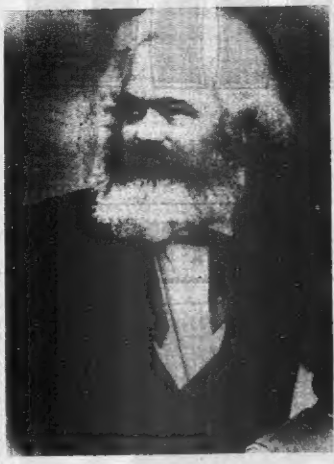

Карл Маркс. 1872 шу. ТАСС фотохроника.

ФРГ. Городе Трире — Iилман коммунизмана лардъеллачун даймехка реконструкци яьчул тIехьагIа юхахьадийллад Карл Маркса ЦIа-музей. 35 шу совгIа йолча хана болх беш а Iилматохкама учреждени специалисташ віашагIбеттлу моттиг хинна дIаэтта йолча музее керда экспозици віашагIъеллай. ЦIен-музея болхлоша боккха болх бу сийлахь-воккхача уйланчан революционерен балхах йола материалаш гулъеш уж дIаВовзийтан.

СУРТА ТIА: Брюккенштрасс оалача урамгIа дагIа ЦIа-музей.

В. ГЛУХОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ФУНА ЛАЬРХIА ЛЮЦЕРНА КХЕЮ

Ка болча ялаташца цхьана дIадувча фуна лаьрхIа йола люцерна кхееш ба «Навкал» совхозера механизаторащ. Соахна 200 гектара тIа дIайийнай цу боахаме из маьхера культура. ХIанз дика хьалъэттай из укх шера хьувкъам лургболаш.

— Агротехнически бохьошех йоаттIача тайпара ше къаьстача технологегIа лелаш оаха фуна йола люцерна, — дуц совхоза кертерча агронома В. Н. Крощнас. — Лаьтта дика кийч а даь шерагIча мугIарех дIайийнай юкъе культиватор тоххае йиш хургйолаш. Соахна шозза культиватор хьийзай оасар дIадоаккхаш. Укх шера біаьстан юххье маххаш даьхад, из деча хIамацца дукхьала молхаш техай. Цхьа культиваци яьй мугIарашта юкъе минеральни удобренеш а тоасаш.

Хий дехача кхалла лелаю оаха фуна йола люцерна. Укх біаьсти цхьа хий диллад оаха люцернана. ХIанз из деча хIамацца дазарашген дукхьала хлорофос тохаш ба механизатораш. Юкъе оасар хургдолаш кхы кхозза культиватор яькха, цIаьхха тербинидац трясa лерхIаш ба уж.

Фуна йолча люцерна кхаьъта Iуьнал дара деррига балхаш чакхдоахаш ба тракториста звеньевой Гурьев Александр, Гобоев Iаддал-Къаьдар, Хадаибелов Георгий, Зарудиев Александр. Бехктоххам кхетабеш лаьрхIа дика чанхбоахх цар хIара болх.

Укх шера плановах люцерна хIара гектара тIара фу чуэца дезаш я звено. Тороавцца а люцерна лоаттамга а хьекха хIара гектара тIара 2.5 центнер йолаш люцерна тe чуэца а из паччахьалкхенна дIадала а лаьрхIад механизатораша.

Царна лоашта а боахама а пайдане гIулакх да фуна люцерна лелаелга. Люцерна ги дакхара плаи тIехихоачашъярга хьекка дакхагIа хургда шу йистедаьлча царна доагIа алапи. ХIаьта люцерна гих паччахьалкхено совхоза лургіа ах миллион сом эгча. Цудухьа совхозо лаьрхIад хьагIаоагIача шера кхы тIа а біаь гектара тIа фуна йола люцерна дIае.

А. ВАСНЕВ.

ДЕРРИГАЧА ЛАЬТТА—КОЛЛЕКТИВНИ ПОДРЯД

Ялх эзар гектар гаргга оахаш дола лаьтта да Грозненски района «Атагинский» совхоза. Ялат, баьццадаараш, доакъера культураш дика хьувкъам болаш хьалкхею цига йоккха балха опыт Iоальча механизатораща.

Цхьайтталагіча пятилетина кхоалагIча шера кхы а эффективнегIа лаьтта леладара, культурий хьувкъам лахйбара, ялат, геналаш, баьцадаараш паччахьалкхента дуккагIа доалара, лехиц Кхачан программа кхочашъеча ма мотта доаккагIа двакъа лацара, боахаме долча кхоачамех торонех ма боаггIара пайда эцара коллективни подрядагIа къахьегара совхоза деррига лаьтта дIаделлад механизатораша.

Из боккха лоархIам болаш дола гIулакх диза чакхдаккхаре лаьрхIа итт звено віашагIъеллай совхозе. Хьакъоастадаьд хIара звенос балхаш дергдола лаьтта, дIаеннай техника а кхы тIа эшараш а. Планаш къоаста а еш звеношен совхоза администрацеса договораш оттадаьд.

Гураьхьа дIаяйна ка бола ялата хьакхIаши хьалхеею Социалистически Къахьегама Турпал Гайтамиров Ширвани, Вагабов Байке, Ацаев Салман, Вазиев Адниан, Магадиев Іездал, Сутаилов Муса керте латташ йолча коллективни подрядагIа болх беча звеноша. Ялата лаьрхIа хьакхІаш кхею 1200 гектара тIа, хIаьта из бола культураш — 1550. Юкъера лаьрхIача хIара звенос паи біаь гектар лаьтта леладу.

Коллективни подрядагIа болх беш йолча звеношта юкъера дуккагIбола болхлой цхьан дезалера нах ба. Ишта, кердача хьисапера къахьегам беза а бенна Гайтамиров Ширванеца болх беш ба цун кьонгаш Хасмохьмади Жалмирзи. Духхьал цхьан цIен тIарча нахах віашагIъелла я Сутаилов Мусас кулгалду звено а. Цуца ба цун венарий-механизатораш Іийса, Мохьмад, СаIид-Эмин, Саид-Мохьмад.

Кердача хьисапе болх беш болча механизатораща агротехнически бохьоаша дIа ма деххара дииен сахен дIайийна яькай еррига біаьстан культураш. ХIанз уж деношка хьатIаьхьача хьалкхIашта маххаш доахаш. гураьхьа дIадийнача ка болча ялата хиш деткаш, кхы тIа эшараш деш хьажар айдева къахьегаш ба совхоза коллективни подрядагIа болх беш боле механизатораш.

— Дика хьувкъам болаш еррига лаьттан культураш хьалхеяра цIенхашта лара еллай тха механизатораща, — йоах совхоза директора Витушев Халид Мацевича. — Тешаме за укх шера паччахьалкхенга ялат, геналаш, кхы культураш йоахара доаньар кийчдарах йола планаши тIаккіа социалистически декхараш толаме кхочаш дергхилар.

С. АУШЕВ.

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дукхача шерашка цIена къахьегараи хьакъегаме хорагIдаьлларий тха бокъ СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль дойла:

ЛЕНИНСКИ РАЙОН:

№ 3 йолча берий поликлиника гIолла:

Айрапетова Вола Артоевнана — участкови лора.

Валиi Клавдия Степановнана — участкови лора.

Кальчиновская Антонина Васильевнана — мед. статиста.

Сычева Екатерина Григорьевнана — лаборантиана.

«Грознефть» объединене нормативно-технически станце гIолла:

Габоев Михаил Тимофеевича — пенсионера.

Кравец Андрей Евсеевича — буровой мастера.

Матросов Николай Григорьевича — пенсионера.

Пасечник Николай Николаевича — пенсионера.

Сердюкова Любовь Михайловнана — пенсионеркана.

Шульженко Евгения Александровнана — начальника заместителя.

«Красный молот» завода гIолла:

Бесчаева Мария Анисимовнана — пенсионеркана.

Басюк Петр Афанасьевича — мастера.

Грибов Владимир Макаровича — пенсионера.

Дорошенко Лидия Антоновнана — комплектовщицана.

Кочумаров Илья Михайловича — пенсионера.

Саенко Анатолий Андреевича — пенсионера.

«Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно-экспериментальни завода гIолла:

Анисимов Иван Сергеевича — контролера.

Винокуров Николай Николаевича — слесара.

Григорьев Анатолий Ивановича — электросварщика.

Котова Клавдия Матвеевнана — обрезчицана.

Малешина Екатерина Сергеевнана — вулканизаторщицана.

Медведев Василий Михайловича — лабораторе начальника.

Юрта боахама министерства ПМК гIолла:

Докшукиева Кульсума — болхлочоа.

Хасанов Абдурашид Мунаевича — мастера.

«Грознефть» объединене гIолла:

Беспалова Тамара Ивановнана — йоккхагIйолча инженера.

Филиппов Василий Петровича — йоккхагIйолча инженера.

Швайко Мария Тимофеевнана — йоккхагIйолча экономиста.

Городской почтамте гIолла:

Балашова Нина Леонидовнана — почтальона.

Лозин Василий Александровича — пенсионера.

Лукасевич Ирина Стефановнана — оператора.

Токарева Тамара Михайловнана — почтальона.

Грозненски чхьагIара-вольтни комбинате гIолла:

Артемов Василий Федоровича — болхлочоа.

Онищенко Екатерина Борисовнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

«Родина» яхача совхозе гIолла:

Горбань Раиса Тихоновнана — болхлочоа.

Евсеев Юрий Александровича — бригадира помощника.

Ковальева Анастасия Григорьевнана — кладовщикa.

Яншина Тамара Георгиевнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

№ 2 йолча юкъерча школе гIолла:

Кузнецова Галина Дмитриевнана — хьехархочоа.

Позднякова Зоя Яковлевнана — хьехархочоа.

Горзеленстрое гIолла:

Потина Людмила Алексеевнана — дезинструктора.

Савеева Лидия Яковлевнана — дезинструктора.

Грозненски авиапредприятe гIолла:

Погосян Иван Михайловича — дежурни штурмана.

Матенов Александр Ивановича — диспетчера.

Грозненски консерви завода гIолла:

Ивлий Антонина Наумовнана — бухгалтера.

Кохтенко Лидия Ефимовнана — болхлочоа.

Шеин Нина Федотовнана — повара.

№ 5 йолча СГПТУ гIолла:

Абакумов Александр Васильевича — мастера.

Аноххин Василий Алексеевича — мастера.

Статистически управлене гIолла:

Скоросвехова Антонина Ивановнана — йоккхагIйолча экономиста.

Толубаев Алексей Федоровича — начальника заместителя.

НГIАССР МВД предприяте гIолла:

Белов Илья Ильича — йоккхагIйолча мастера.

Кирсова Нина Дмитриевнана — повара.

Лещенко Сергей Федоровича слесара.

Датьяева Фатьма Нуруловнана — лора - дерматовенеролога.

Малькова Мария Ивановнана — финчаста начальника.

Матвиенко Зинаида Дмитриевнана — кочегара.

Мокрецова Ангелина Филимоновнана — пенсионеркана.

Орленко Ольга Павловнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

[illegible] объединене гIолла:

Аванесова Валентина Алексеевнана — портнихана.

Жукова Любовь Владимировнана — портнихана.

Исаева Бакиа — маляра.

Овчинникова Анна Ивановнана — портнихана.

Сабадаш Мария Григорьевнана — технолога.

Татарова Тамара Ахметовнана — портнихана.

Якункина Валентина Кузьминичнана — портнихана.

№ 42 йолча юкъерча школе гIолла:

Плотникова Евгения Петровнана — хьехархочоа.

Ревякина Мария Николаевнана — хьехархочоа.

Чижкова Валентина Ивановнана — хьехархочоа.

№ 50 йолча юкъерча школе гIолла:

Валюк Антонина Федоровнана — хьехархочоа.

Валюк Павел Павловича — директора.

Киселева Зоя Николаевнана — библиотекара.

Насрулаева Лидия Ильиничнана — уборщицана.

№ 1 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте гIолла:

Воскресенская Лидия Ивановнана — контролера.

Смирнова Раиса Федоровнана — кондуктора.

Художественни промыслай производственни объединене гIолла:

Коломийцева Мария Яковлевнана — суртий набойщика.

Трикозова Александра Яковлевнана — суртий набойщика.

НГIАССР паччахьалкхен шераюхеи комитете гIолла:

Поддьянов Алексей Андреевича — шофера.

Черносова Евгения Павловнана — аптека заведующена.

Просвещене болхлой профсоюза областной комитете гIолла:

Денисенко Анна Максимовнана — бухгалтера.

Сулина Валерия Тимофеевнана — керттерча бухгалтера.

Кхыча предприятешна гIолла:

Бонов Найфий Галурбека — хьун боахама министерства пенсионера.

Воронов Иван Алексеевича — «Чечингиплодовощхоза» объединене СМРУ тракториста.

Гудалов Николай Григорьевича — юрта боахама министерства ПМК пенсионера.

Исмаилова Жамилата — пассажирски автотранспорта производственни объединена болхлочоа.

Кашкова Раиса Ильиничнана — сихха медицински гIо деча больница санитаркана.

Курушина Зоя Федоровнана — юрта боахама министерства йоккхагIйолча экономиста.

Майкова Галия Леонидовнана — юрта боахама продукташ дIаийлрен цар дикален инспекце пенсионеркана.

Матвеева Анна Михайловнана — Заболотне цIерагIча типографе бухгалтера.

Медведева Анна Андреевнана — Нохч - ГIалгIай транспортни управлене йоккхагIйолча инженера.

Мухина Таисия Михайловнана — психоневрологически саматоре медсестрана.

Портнягин Николай Захаровича — «Чечингремстрой» треста спецуправлене слесара.

Прохоров Дмитрий Степановича — ЧИУС № 10 йолча СМУ бригадира.

Сальникова Антонина Трофимовнана — Грозненски телеграфа телефонисткана.

Светлай Майя Николаевнана — республикански санэпидстанце лора - вирусолога.

Стебленкова Клавдия Кирилловнана — № 15 йолча юкъерча школе пенсионеркана.

Танеева Валентина Сергеевнана — швейни объединене обнеловщика.

Шахрамазов Михаил Бердиевича — пассажирски автотранспорта производственна объединене водителя.

Филатова Любовь Васильевнана — бувзама узела электромонтера.

Бувзама производственно-технически управлене гIолла:

Горшковская Александра Павловнана — № 20 йолча загсада заведующена.

Петухова Инкелина Александровнана — отдела йоккхагIйолча инженера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

гор. Грозный,
1983 шу, 29 март.

Къахьегама коллективаех долча Закона проект ювцаш

КХЫ ТIА А ЧIОАГIДУ

Ахриев ГIапура цIерагIча «Электроинструмент» заводе, массанахьа санна, болхлоша шерра ювцаш я «Къахьегама коллективехи предприятешта, учреждешта, организацешта доал дечара цар лоархIам айбарахи» долча СССР Закона проект.

Къахьегамхоша белгалдоах из Закон чIоагIдаь тIаэцар Iалаьмате лоархIаме хилар.

Завода цехашка, бригадашка хиннай къахьегама коллективех долча СССР Закона проект ювцаш собранеш. Болхлоша дукха предложенеш елар проекта статьяй маIан кхы тIа а кIоаргделга, коллектива бехктоххам лакхбелга, цун бокъонаш шеръелга дIадехаш.

Коммунистически къахьегама ударника, слесара А. О. Ханакиева баьъахьа хургIа йоах 8-ча статьяна ер абзац тIатехача: «брак яьча сего даь зе цхьадолчи даьхье е дизза дунга юхаметтаоттадайтара доаш оттаду».

Коммунистически кхетам балара болх бизза пайда а луш. лертIа дIагIоргбац, нагахьа санна коллективо цун ма хулла е йоагIа йоахко ца йой. Цудухьа боккха лоархIам болаш я проекта 17 статья.

Комсомольско - вагирхой бригадана керте латтача Иваркиев Мустафас цун тIатоха еза йоах абзац: «**шоай декхар лоркIа деза къона болхлой шоай технически знанеш, квалификаци массъхъеш хургболаш царна ма могта гIо деш**».

Тахан хийла вийслуш да цхьаволга къахьегамхо болхьа ца барах ше цхьаннахьара дIаваьккхача кхычахьа кхы а дикагIча балха тIа волаш. Из шинна а производствана Iатъ. Цул совгIа из санна бола болхлой фуннаIилман коммунизмана лардгIа шоаш дой а да беза аьнна хеташ хул. Ишттача «летуншца» лоаттабу къовсам кхы а лиртIа хургба Закона юкъе Султыгова Насаихана предложени юкъейнхьача. Нохч - ГIалгIай Лакхехьарча Совета депутат а слесарий бригадир а йолча цо йоах 9 статьяна ер абзац тIагоха: «**лертIа болх ца бераx цхьаннахьара дIаваьккха саг кхыча метте балха дIаэца йиш яц, эллий хьалха хиннача кIезигагIа хургдолчи мара**».

Дег чура къоабалеш тIаийцай къахьегамхоша къахьегама коллективех долча СССР Закона проект. «Цо шолхадоххьех хьинар, кхы тIа а чIоагIду тхо производства даьй хилар», йоах завода болхлоша.

М. ГУРОВ.

ПАРТЕ НИЗ БОЛА ГЕРЗ

КЕПАЙОАЗОН ДИ

Штате воацача корреспондентех дола дувцараш

ШИЙНА ТӀАДИЛЛАР ДИЗЗА КХОАЧАШДУ

Иттех шу дизад тха штате воацача корреспондента Цуров Махьмин Султана тхога язду. ХӀана из болх беш ва Къулбаседа - Кавказа директорий регионально совета координационни отдела начальник волаш. Газет дешараша чӀоагӀа уйла тӀаяхийта ешаргйолаш, кӀоарга чулоацам болаш хул Султана язъеш йола статьяш, корреспонденцеш. Редакце задахех цо лурчох кийчйир бригадни подрядах лаьца йола бӀарчча оагӀув. Цу тӀа автора къаьгта хьахьекхар цу кердача системагӀа «Красный молот» заводерча бригадаша шоай къахьегам миштта вӀаштӀехьбаьккхаб, воцх бригадашкарчул дукха дикагӀа цу бригадай производственни технико-экономически хьокхамаш хилар хьагойтар автора. Цул совгӀа, цо белгалдаьккхар бригадни подрядагӀа къахьегам вӀаштӀехьа а баьккха, болх беча коллективерча болхлоша ийду алапи а премии а дукхагӀа хилар.

Цуров Султана язъяь тематически оагӀув йийшечул тӀехьагӀа ГӀ. Ахриева цӀерагӀа Назрановски «Электроинструмент» заводера дукха къахьеташ кхьачар редакце бригадни подрядагӀа болх вӀаштӀехьбаккхар цига миштта дел хьахьокхаш. Цу заводера даьхнача къахьатех шолагӀа тематически оагӀув кийчйир редакце. Бригадни подрядагӀа къахьегам вӀаштӀехьбаккхара опыт шин завода коллективо дӀа-хьа йовзийтар сахка дола гӀулакх хилар дох.

Шийна редакце еша задани массаза а цӀена кхоачашъеш хьавоагӀа Махьми Султан. Цо язъю материалаш кӀоарга анализ еш, дикагӀйола опыт, балха методаш йовзийташ хул.

Тха штате воацаш волча корреспондента Цуров Султана ше къахьегаш волча «Красный молот» заводе юкъарча балха тӀа а хьинаре даакъа лоац. Заводерча атеизма школи пропагандиста, экономически балха тӀахьожам лоаттабара йолча комиссе председатела декхараш дизза кхоачашдеш ва из. Из ва Грозненски халкъа тӀахьожама комитета штате йоацача промышленни отдела заведующи.

Б. КОСТОЕВ.

КӀОАРГГА ЧУЛОАЦАМ БОЛАШ

Тоъал ха я Газдиева Светас «Сердало» газетана айхха бувзам лоаттабу а ше язъяь материалаш каст-каста кепаетта а.

Назранерча районни Центральни библиотека книжкаш дешараш гӀулакх деча отдела заведующи я Света. Из болх дег тӀара безаш ше хаьржарах тарра кӀоарга хоаш я. ГӀалат доацаш дӀахьош а я из.

Цул совгӀа, газета оагӀонаш тӀа шоаш беча балхах дувц Газдиевас. Иштта йоӀо язду районерча культура вахарах, районерча бахархой вахар ди тӀехьа тоалуш латташ хиларах. Тайп-тайпарча жанрех цо язъеча материалий керттера белгало я кӀоаргга чулоацам болаш уж хилар, керттера дар белгалдаккха хоаш хилар.

Масала, «Книжка — вай дика доттагӀа» яхача ше язъяьча статья тӀа Газдиевас дика белгалдаьккхар, довзийтар мел лоархӀам болаш а лархӀа дезаш а да вахаре книжка. ХӀьта, книжка ма хула дукхагӀа наха дешаргдолаш шоаш беча балхах а дийцар. Цхьаькха а белгалдаккха безам ба са: Светас язъеш йола корреспонденци, статья, зарисовка даим а шийца кхетам балара элемент йолаш хул.

«Яхь йоаржаю» — иштта корта а болаш яр районни библиотека юрташкарча филиалашта юкъе ерзача социалистически яхьах дувцаш хинна Газдиевай статья. Алхха яхьах дийца на Ӏеш, цу материало дика масал делар яхьча районни библиотекашта я социалистически яхь миштта лелае еза дувцаш.

ЦӀ культурни мероприяти йоаш районе Газдиевай теркам тӀа ца оаш. ХӀьта цо ше а хьинаре даакъа лоац царна юкъе. КӀезига даци Газдиевас кулгалдеча отдело нийх а даь чакхдаьха лазархой книжкаех дола диспуташ, сайренаш, и. кх. дӀ.

Дикка ше йиш я уйх тӀехьаьрча хана йоӀо язъеш йола материалаш мотт шаьрагӀа болаш, чулоацам кӀоаргагӀа болаш хилар. Цу гӀулакхо тешаш ду Газдиевас газета штате йоаца корреспондант хиларах тарра ший говзал дегӀаккхувлаш хилара. Шийна теркам тӀаоза йола, вахарерча лоархӀамеча проблемашта хетаь йола Газдиевай кхы а дукха материалаш еша торо хургъя аьнна хет газет дешарий хӀаначул тӀехьагӀа а.

С. АРЧАКОВ.

АРАДУВЛ КӀИРА ЦКЪА...

Пенгазеташта юкъе хинагӀа лоархӀачарех да Къулбаседа Кавказа машиниаькъа Грозненски локомотивни депо «Локомотив» яха пенгазет. Ер ткъаь бархӀлагӀа шу да цу газета. Цу хана дениз араьннай цуй 7492 номер.

Газета пхи колонка я. Дукхача хана дениз хӀара хенна цхьацца колонка хувцаш. Локомотивни депо къахьегамхошта нарагӀдайнна балха дика толамаш а яхьдола керза хоамаш а довзийташ хьаленад из газет.

ХӀана хӀара кӀира хувц цхьацца колонна.

Ер пхелагӀа шу да «Локомотива» редактор оборудоване отдела инженер Волчкова Елена Борисовна йола.

— Тха газет локомотивни депо болхлошта дезаш а пар лоархӀаш а да. — Йоах цо. — Къахьегамхошта нарагӀдаьнна цхьаккха дика хӀама дитац оаха ерригача депо коллектива дӀа ца довзийташ. Иштта газета тӀа боах ведла къахьегаш бараш, шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачаш ца дераш, корта бодабеча малара тӀехьабаьннараш, балта а вахаре а шоашкара тийп-тайпара гӀалаташ дуалийтараш. Шоайх дика дош аьлча а харцахьчох критика йича а дика хет наха.

Из болх боагӀача бесса бе а газета хьалхашка латта декхараш хеттача бесса кхоачашде а ваттув хургбацар са, — йоах дӀахо Елена Борисовнас. — Нагахьа санна тха газета йоикха антив ецаре. Тхоца доикха новкъостал ду, масала, кадрай отдела начальника Иванова Любовь Ивановнас, кхычар.

СУРТА ТӀА: аргӀанарча газета номерга хьежаш ба локомотивни депо болхлой.

И. ПЛИЕВА сурт.

Рабселькорашта хайча бехкахьа да

ГӀалатеш чакхдуьлийтача моттиге норадош хӀинхо хургъаш.

* * *

Хьаькъал долчо критика ярах барнал оал. Ӏовдал цар эгӀазъух.

* * *

Саг хоастовара дикка уйла е еза, хӀаьта во вувцаш хуле — кхоазза дукхагӀа.

* * *

Кхоачамбоацараш хӀаранека гу, гучадоах — делал долчо.

* * *

Фактам кетар ял. ТӀамӀалгӀа ма яха.

* * *

Хьайна хилча бахьехьа хетар, доладш да ма яха.

* * *

Кхьачача ноакаре тере я факт. хаипахьа хьа ца яьккхача тӀол.

* * *

ДоагӀагӀача — дика кица, заметка — шой хаинаьхьа.

* * *

Дика да ханкахьа аьйна дош, заметка — ладаь мугӀ.

* * *

Хьалхара гӀалат опыт ца хиларах, шолагӀдар — сонтавалерах.

* * *

Дика да кьона бекъовна хоар.

* * *

Майрал а зада а — шиъ вошa.

* * *

Шийлача дегана къоалам бе ма болла.

* * *

ЗӀамигача заметка тӀа а доккхий гӀалатеш нийсдала тарлу.

* * *

Дегана яздe, хьекъалца ла.

* * *

Цхьал ноча дено толхаю ерриге заметка.

* * *

Пхи станокаx лаьце, кхе оагӀон тӀа ма язде.

* * *

Бакъ я е дц па хьожаш юкъейоаллаьча хьаьа факто толхаю ерриге заметка.

* * *

Шаякха диц ма де, хьа заметка наха еыаргйола.

СЕЛЬКОРИЙИ ЯЗДАРХОЙИ ХЬЕХАМЧА

1922 шера Дона тӀарча Ростове вера Къаьсттача Кавказски Краснознаменни эскарера демобилизованни вола Владимир Петрович Кирпичников. Йаикха вахара опыт йолаш вар граждански тӀема юкъе даьнна лаьца вола тхьаь шинъ шу даьнна саг.

Реальни училища пхи класс яьнкхачул тӀехьагӀа авали даьккха балха вала везаш хилар пензенски столярни портилам вэ. Ӏаьрша белхло а молотобоец а волаш болх бу цо къаьлаш лаьттача артиллеристски заводеи яздеча какката фабрикем. 1918 шу доладенначa хана ший лоӀаме Цӏеча гварде вeда. Кхоачаш барайтта шу а далаленьа хул цох коммунист а контрреволюцена дукъале къовсам лоаттабеча отряда командир а. ТӀем тӀа чов хул.

1919 шу чакхдоаллаш, сыпной тифах цамогаш хиннaчара вийрзача Кавказски фронте вода из. Болх бу цу фронта штаба разведывательни отдела инструктор, информационни бюро заведующи, отдела начальника заместитель волаш.

Крыме Врангела тыле болх барах 1920 шера соагӀата дошо сахьат ду цунна Кавказски фронта революционни совето. «ГӀа мел баьнкача тӀалатташ бокха кхерам боллашехьа, моастагӀчун эскарех а флотах а йола Ӏалаьмате боккхача маьхера сведенеш енай», аьнна яздинд из соагӀат цунна луш оттадаьча документа тӀа.

Цул тӀехьагӀа Советски Росс Къулбе - Малхбоалехьарча даькъа тӀа ВЧК особи отделе болх бе кьожаву из. Укказа инлар из кхьача шеххий отдела начальника гӀонча, тӀаккха — Къулбаседа Кавказ бандитизмаца къовсам лоаттабеча отдела начальника гӀонча. Бандешта дукъала а доенаш деш цӀаьхка а чов хул цунна...

ДЕМОБИЛИЗАЦИ яьнул тӀехьагӀа болх бе волалу из Ростовски речной порте. Транспортерча кхоачамбоацарех йола ший хьалхара рабкоровски заметка Ростоверча «Къахьегама Дон» (ХӀинзара «Молот») яхаш хинначa газете яхь цо. Из дар 1925 шу доладеннaча хана. Ший псевдоним йир цо граждански тӀем тӀа нийначa цӀеча командира тайпан цӀерах. Из яр Ставский. Ший автобиографе тӀа цу юкъах дувцаш цо белгалдаьккхад: «Ростове юхавеча, газета язде воавелар со. Кастта редакционни балха хьожавир со — рабкорий организаторалла». Цӏегвардеец, цӀе командир, денал дола разведчик, чекист, военном дийна мел ва ше хьоргболча советски журналистика новкъа вaьлар.

«Цо ера тхона Шеча Эскара цӀинзара денал дола партийность... КӀорда ца деш тӀагӀертта Ӏомалора из язде»... — язду цу хана Ставскеца болх беш хиннача Ленински преме лауреата, советски драматурге классика Погодин Николая.

КӀьд ца луш тӀагӀертта Ӏомалора язде це, кӀьд ца луш а цу гӀулакхах ка йоалаш а Ӏомабора язде нах а. Цун биографе къаьггача оагӀонех цӀ я рабселькорий Къулбаседа Кавказа хьалхарча писателий къоасттадаь аьлча, Нохч-ГӀалгӀайчен барий, хьехамча из хинна хилар.

Наха Ӏалаьмато пайдана а дика а бола болх беш из баьхьарча нийсаьь къулба дар къахьегамхой кепайоазонна нах ма моста дукхагӀа чуоанла могадеш хиннача В. И. Ленина уйлаш.

Къамий рабселькоровски организацеш хьаьра юкъе лоархӀаме даакъа лаьцар Ставске 1925 шера ше парте Къулбаседа Кавказа крайкома инструкторалла хьожавича дениз. Цо хьинаре даакъа а ловаш чакхъюлар Къулбаседа Кавказерча кепайоазон болх тоабара хетаь хинна съездаши совешанеш.

1925 шера август бетта хилар «Сердало» газета хьалхара селькорий конференци. Газета редакци дага хилар цу конференце гаргагӀерча 15 юртара нах мара ца беха, амма, конференци хула хайча, шоаш баьхнабир таьнарча юрташкара нах а.

Цул тӀехьагӀа шу доалла шехьа хилар гӀалгӀай селькорий шоллагӀа конференци. Цу шера редакце газета тӀа арадаьнкхадар 1305 рабселькорий письмой заметкеш, юртий вахарахи бытах, лоаман кхалнахагӀарча хьалах, кооперацех, моттигацкарча Советий балхах...

«Рабоче - крестьянски корреспондент» яхача журнало (1925 шу, № 10) белгалдаьккхар «Сердало» газета тираж лакхлуш хилар: 1925 шера февраль бетта — 400 экземпляр, хӀаьта цу шера август бетта — 1600 экземпляр. «БархӀ бетта тираж Кавказски хьалашка цу тайпара лакхъялар, газета гӀалгӀай ахархой мутӀахьа бе, ахархой активана чӀоагӀа бувзам тасса, гӀалгӀашта юкъе селькорий болам шера боаржабе вӀаштӀехьдалар бахьан долаш хинна хӀама да», — кертагӀдаькад центральни журнало. Цо белгалдоахар гӀалгӀай селькорий заметкаш харцахьара гӀулакхаш майрра гучадоаш хилар.

Кулацко - мульски элементашта довнаш хьуара селькорашка, уж бовбе кӀийленаш йора. ГӀалгӀай селькорий чӀоагӀа га довккхаш выступлени йир Владимир Петровича Ставске «Красная печать» яхаш хиннача журнала тӀа. «Къаман кепайоазув рабселькораши» аьнна корта а болаш йола йоикха аналитически статьи ара а йоанкаш.

«Рабселькоровски болам къамие областашка дӀахо толаме дегӀабоалалургба алхха партийни организацеш оагӀорахьара цунна деш кхоачам болаш кулгал а хуле, из хьаа а лоаце». Иштта уттадаьд дош В. П. Ставске цу хана, хӀаьти ше ГӀалгӀай областе вахача цига а, ше деча къамаьлашка а, кепайоазон тӀа еча выступленешка а. «Красная печать» яхача журнало къаьстта кертагӀдоахар: «ГӀалгӀай меттала арадувлаш газет хилар кӀезига лоархӀам болаш хӀама дац» (1926 шу, № 17-18). Цу журнало чӀоагӀа раьзе хинна дувцар гӀалгӀай меттала газет арадувла доладаларах: «1923 шера 1-ча мае «Сердало» яхаш дола газет арадалар боаьнаца лаьрхӀача духхьашха гӀалгӀай лоамашка кхаьча революце, маьлха дӀа я... Газета дикал латт из массане кхетабеш болча гӀалгӀашта бувцача меттала арадувлаш хиларах... Хьалха иштта дар из аьнна ала йиш йоацаш да «Сердало», хӀана аьлча хӀанзза мара доладеннадац из арадувла, амма цун кхоне дика хургья ГӀалгӀайчу!».

Рабселькорий кхоалагӀа ерригсоюзни совешане гӀалгӀай вийал хиннавац, амма 1926 шера 1—7 марта Дона тӀарча Ростове хиннача хьалхарча краевой рабселькорий совешане гӀалгӀа селькораш хинниаб. Цу совешаме, балха юкъе даакъа ловаш хиннаб дукха хӀама ца эшшаш Къулбаседа - Кавказа крaя ерригача округийн автономни областийн вийлаш. Делегаташта хьалхашка къамаьл даьа парте крайкома секретара А. И. Микояна, В. П. Ставске рабселькоровски болама аттара иргӀа йола проблемаш а ювцаш «Рабкоровски кружокаш» яхаш хинна доклад яьй. Цига цо ийцца цхьайола проблемаш лоархӀаме я вай деношка а.

Цу совешане новкъостал дир Къулбаседа Кавказе санна, иштта ГӀалгӀай чу а рабселькоровски болам дӀахо дегӀабоалабе. Масала, 1928 шера август бетта ГӀалгӀай чу болх беш яр ялх кружок, 200 селькори 50 рабкори, «Сердало» газета редакце кӀезига теркам тӀаахийтабац гӀалгӀай юрташка пен-газеташ хьадарe а цар болх тоабара а: хьалхе а оттаьча планех занятеш лаьй рабселькорашца, гӀо дора цар критически заметкай действенность лакъе, рабселькоровски кружокашта центральни а краеви а газеташ кхухьайтар, гӀалгӀай рабселькораш юкъеувзар пен-газеташта, юкъара а политически а дешир ца хар лаадеккхара йолча пункташта. ХӀаьта В. П. Ставске «Красная печать» яхача журнала тӀа «Сердало» газетo бах из болх белгал а баьб. 1927 шера нертагӀдаьхад журнало уж пен-газеташ къаьстта лоархӀам болаш хилар.

«Красная печать» яхача журнала тӀа хоамаш даьд ГӀалгӀайчене рабселькорашa урдона духхьаларча къовсама юкъе хьинаре даакъа лоцаш хилар. «Урдув лоакхага Советски Ӏавдало дийхна да, урдув революце хоталонашта духьала деш дола зулам да. Амма цхьайолча районашка урдув шерра доахаш да. Кепайоазон тӀа урдона, урдув доахараштa духьала выступленеш еш вола гӀалгӀай селькор довнала ваха тарлу, цун моастагӀий хул заметко тӀа цо бийцарех санна. иштта цар гаргарча нехах а. Цу гӀулакхашта тӀагӀолла селькорацца моастагӀал лаьца нах во де дагахьа царна тӀакхуаш моттигаш дукха а я къамий областашка...». Ставске дунихае а дийзад цу тайпара дола гӀулакхаш тахна а къестале я, царех цхьадараш прокурорага къестадайта дӀачутела а.

ГӀалгӀай газета активисташ литературни творчестве шоашка фу дулургда ха а шоай низаш цу гӀулакха тӀаахийта гӀерташ а бар, цу даькъе шоаш В. П. Ставске хьалповцаргболга а гӀо дергдолга а хоаш. «Сердало» газета оагӀош тӀа духхьацха араьлар гӀалгӀай литературий хьалхара художественни произведенеш Ставске чӀоагӀа могадора литературии оагӀош араювлийтилга. ХӀаьта «Сердало» газета тӀа уж хан-ханахьа ара а, юлар 1927 шера дениз. Цо иштта новкъостал доре газетни заказов йолаш болча гӀалгӀай литературий творчество «Лава» яхаш хиннача литературно - критически журналига (арадувла доладеннад 1925 шера апрель бетта Дона тӀарча Ростове юкъарча доацаш Ставске даакъа а доваш) меттел, центральни журналашка а тернальяьта.

1928 шера сентябрь бетта Москве Ӏовур В. П. Ставский, цига хул из тӀехьагӀо советски писателий Союза секретари «Новый мир» яхача журнала редактори. Ставский ва дукхача Ӏалаьмате дикача очеркий, дувцарий, повестий, пьесай, кхыча литературний публицистически произведеней автор.

1937 шера Нохч-ГӀалгӀайчен къахьегамхоша СССР Лаккхехьарча Совета депутаталла хорж Ставский. Эзараш болча нaха даакъа а лоаш Грознерча «Динамо» яхача стадионе хиннача хоржамашта хьалхарча митинге къамаьл деш В. П. Ставске дош делар хаьржархошта: «Со дилла а тешаме хургва Ленина парте гӀуланза, са цу мел доаллача хане из гӀулакх бахьан къовсам а лоаттабергба». Ше дийна дош цӀена кхоачашдир В. П. Ставске, из хилар тӀемаш мел латтача моттигашка: Халхин - Голе, Карельски перешейке, Моздоке, МагӀалбике. 1943 шера ноябрь бетта Псковщине фашистски гӀаьрехой керетӀа са даллача йолча хана хиннав из къовсам иргӀа болчча. Из вицлургвац Нохч-ГӀалгӀайчен къахьегамхошта.

А. КОВАЛЕВ,
СССР журналистий Со-[redacted]

ПАРТКОМО ЙОАКХО ЕШ

КПСС XXVI съездо белгалдаьккхар, цхьайттагӀча пятилетке парте керттера декхар советски халкъа материальни, культурни хьалторо кхы тӀа а тоайр да, аьнна. Из кхоачашдар айхха дувзаденна да къахьегама коллективашка социалистически яхь шерра яржарца, цун эффективность, ма-хула лакхъярца. Тахан социалистически яхь къахьегамхой хӀама хьанхоллара дола хьинар гойтара массазара гӀулакх а хинна дӀаэттай. Цо кхы тӀа айю къахьегама овсарле, балха дикал бахьан лоаттабу къовсам чӀоагӀбу.

Грозненски производственни швейни объединене коммунистаца шоай беррига низ тӀабахийтаб социалистически яхь шерагӀа йоржаяра а цох ма хулла доккхагӀа беркат далийтара а.

3700 саг ва объединене болх беш. ХӀаьта уж массе а яхье хьинаре даакъа лоацаш а ва. ЦхьайттагӀча пятилетка планаш кхоачашъяра хьакъехьа лаина толамаш даьхад тха дукхача болхлоша. Иштта, раскройни цехерча Ш. А. Хумидова пятилетка хӀанале чакхъяьккхай. Валентина Васильевна Жмура, Мария Ивановна Столяровас кхоачашъяьй шера план. Тахан уж болх беш ба 1984 шера чотагӀа. Объединенера 82 сага къахьегама календара тӀа нарарча шера тӀеххьара бетташ да. Царна юкъе ба В. А. Колоева, Л. Д. Сумская, Л. Г. Марова, кхыбараш а.

Тха коллектив москвичий инициатива хьал а лаьца хьалхарчарца юкъе яхар «СССР хьаль 60 шу дизара — 60 хьинаре вахта» яхача денизагӀа соахка шерра яьржа хиннача социалистически яхьа. Оаха хьалхе а кийчдаьдар яхьа хьалаш. Царга хьежже хӀара бетта итогаш йора. Котало яьккхар №№ 1, 2, 3, 4, 6 йолча цехий коллективаша. Юбилейни яхье толамаш дахарах белгалваьннкха 113 болхло. Производстве хьалхе лелаеча 6 сага еннай «11-ча пятилетка ударник» яха цӀи. Царех я №№ 6, 3, 4 йолча цехашкара А. М. Падаева, А. С. Солодкина, Н. М. Абубакарова, В. В. Жмур, № 1 йолча филиалера Н. А. Мусаева.

ДӀадахача шера социалистически яхье толамаш дахарах объединене коллектива массейттаза дипломаш, граматаш еннай.

Грозненска СССР 50 шу дизара цӀерагӀча химзавода, «Электроприбор» завода болхлоша тӀахьийхар къахьегама коллективаш «ХӀара балха дийнахьа дисциплина тӀехдинев хьадер дукхагӀеш хилийта!» яхача боламагӀа социалистически яхь йоаржае, аьнна. Оаха раьза долаш хьеллаьпар из инициатива. Яхье итогаш яра а котбаьнараш белгалбахара а вӀашагӀъелар оперативни штаб. Цун председателалла хержар объединене генеральни директор А. И. Бабиджанов. ЧӀоагӀйир социалистически яхьа итогаш яра, моральни а материальни а стимулировани яра положени, къоастадир бухсоинаш хьаулаш долчун мах белга.

Яхье итогаш ю уйх хьоккхьегӀа дийнахьара плани кхоачашъярах, къахьегама дисциплина лоаттамах, хьадечун дикалах, производства культура лакхъярах. Денна анализ ю цехаша, филиалаша, производственни участкаша планови заданеш миштта кхоачашъю хьожаш. Бутт чакхбаьлча хӀара къахьегамхочун балха итогаш ю. План а кхыдола хьокхамаш а кхоачашдарах дола хоамаш штабе хьачулу цехерча комиссе. Цун юкъебоагӀа администраце а общественни организацей а викалаш.

Нагахьа санна прогулаш яь, производстве саг лозаваь моттиг хуле цеха коллективана классни моттиг лац.

Социалистически яхье котъьннача цеха коллективана хьожаю цӀе вымпел. ХӀаьта цеха коллективо бетта кхозза призовой моттигаш яьхаяле, дийнахьара заданеш йизза кхоачашъяьле цунна аххан преми лу. ЧӀоагӀа йоакхо ю парткомо социалистически яхьа, къахьегамхоша коммунистически хьисапе къахьегара, технически кхеташ болхлой кхебара. Объединене лаккхача боарме латт коммунистически хьисапе болш бара болам. Цига даакъа лоацарий дениз я «Болх бе а аха а коммунистически хьисапе Ӏомае!», аьнна. Массе хана план кхоачашъю, социалистически яхье лакха толамаш доаха болхлой мара юкъеоац цу болама. ХӀаьта таханарча дийнахьа эзар совгӀа саг ва цу тайпарча яхье ваьнна къахьегаш.

Къахьегама овсарле, балха дикал лакха хургъя предприяте къахьегара лерттӀа хьалаш вӀаштӀехьа даьха даде. 1982 шера объединене кердача оборудоване — 65, эӀамигача механизаце средстваш 17 единица оттаьй. Цу гӀулакхах 50 эзар сом пайда баьннаб.

Ӏалаьмате лоархӀаме да предприяте башха-дика хьехамчаш хилар. Цар кхебу къона болхлой, Ӏомабу уж лерттӀа болх бе, хӀара минота кхом бе, езалийт професси. ТӀаккха кадрови болхлошкара масал эиду къоначар а. Объединене «Катирхой дикагӀа вола хьехамча» яха цӀи лакхара социалистически яхь яржай. ХӀаьта тхо долча 281 хьехамча ва. Яхье котало яикха безам болча хьехамчас хӀара бетта план 115 процент кхоачашъе еза, тӀаккха цо хьехам а гӀо а деча къоначa болхлочо — 105 процент. Квартале цкъа царна карагӀдаьннарий итогаш ю. Массехказа цу яхье котало яьккхай хьехамчаша В. М. Чирковас, В. А. Колоевас, Р. Н. Мухаметовас, Н. В. Потребняка.

Арахецача продукце дикал, къахьегама овсарле лакхъяр духьа объединене вӀаштӀехьа яьккхай бригадашта юкъе социалистически яхь. Цига хьалхара моттигаш ярах: «ТӀехдинал йолеи лакха къахьегама овсарле йолеи бригада» яха цӀи дукхазза яьхай мастераша Р. В. Жильцовас, Л. Б. Арзуманяна, Г. Л. Габачевас кулгалдеча бригадаша.

Коллективе къахьегама дисциплина чӀоагӀъеш, политико - кхетама болх тоабеш чакхдоаха гӀулакхаш кхы а лакхагӀча боарам тӀа дахар духьа мастераш шоайла къовсам лоаттабеш хулга Ӏалашдаьх парткомо.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша чӀоагӀа теркам тӀаухийт социалистически яхье итогаш нахальяхара. Цу хьакъехье гӀо ду тхона объединене «Швейник» яхача газето. Цун хӀара номер тӀа бувц яхье хьалхе лелаю болхлой, цар дакъа толамаш. Тха радиоузеле гӀолла ерригача коллективага хоам бу малагӀча цехо, бригадо призови моттигаш яьхай, из миштта царна карагӀдаьннад. Объединене, цул совгӀа, долаш да балха хьокхаммий улг, социалистически яхье котбаьннарий аллея. Укказа толашагӀболча болхлой сурташ да хьалтеха.

Партийни, экономически, комсомольски дешара системе дукх материалашта, балха хан кхом барна, социалистически яхь кхы тӀа а дегӀахарца, тӀаийца социалистически декхараш дизза кхоачашдарца дувзаденна це-[redacted]

ЛерттӀа оттабаьча балхах хоалуш пайда а бол. Тха коллективо кхоачашйир карарча шера хьалхарча квартала план. 71 эзар сома продукци маьхалъьяккхар плана совгӀа.

Хьинаре хьальйигар оаха 16 апреле, В. И. Ленин ваьча дийнахьа дено 113 шу дизара хетадаьча коммунистически субботнике коллективо дизза кхоачашдир цо цу денна тӀаийца хинна социалистически декхараш. Арахийцар 142 эзар сома товарни продукци, кхолыча бийцалах тийгар 20 эзар бегӀ бархъя, 40 эзар сома издeлеш арахийдар паччахьалкхен дикала. Эзаи латташ. ЦхьайттагӀча пятилетка фондана юкъебахийтар 7 эзар сом.

Тахан тхо шерра ювцаш да настлуш аральнна къахьегама коллективаех долча Закона проект. Болхлоша дувц шоашта бакъахьа хетар фуд, цхьацайола статьяш малагӀча редакцегӀа хила еза.

Закон чӀоагӀдаь тӀаьара гӀо дергда къахьегама, производственни дисциплина чӀоагӀъе, хӀара болхлочун бехктоакам лакхбе, социалистически яхь кхы а лакхагӀча боарам тӀа яккха, из кхы а пайденагӀа хулга Ӏалашде.

Л. СЕЛЕЗНЕВА,
Грозненски производственни швейни объединене парткома секретарь.

Ховхача сица, цІенача уйлашца

Яндиев Хамарзий Жамалдa Нохч-ГІалгІайчен халкъа поэт. Октябрьски революце нийсархо. (Из ваьв 1917 шера). Вай заманхо. ГІоркъьнна литератор, гражданин. ГІалгІай советски поэзе лард йоллича лаьттачарех цхьаъ!.. Дукха да цох лаьца, цун камаьршача кхоллааман лаьцна дуьйца, дашха, дегадоха. Шиъ хохахача сица, цІенача уйлашца, сатем боацача дега йовхалца, «эза, диста» оалача шиъ хІара дешаца айхха хоттвенна хьаенах Яндиев Жамалдa, шийна шиъ вахарал а дукхагІа дезаш хиннача халкъаца, шиъ «дуне сийрдадаьккхача» социалистически Даьхенца. Поэто йоах:

Віаргаца оийна, кертаца уйла яь,
Иалл дега цІийца яздэ деза,
Оала доаш меттаца лувчадаь,
Бер санна, хьаьста, дужо деза.

Иштта бахктохаме лерхІаш хиннав из шие оала хІара дош.

Укх шера Нохч-ГІалгІай книжни издательствас араяхац Ж. Яндиева «ТІехьарча шерашкара стихаш» яха керда книжка. Из да шиъ тайпара кхел йолаш. Цу тІара цхьаьнха стихотворени хІанзалца кепатеха араьяннац. Из книжка Яндиев Жамалдас ше віаьмагІтеха а дац. Из віаьмагІтехад цун йоІо Марема, книжний оагІонаш тІа язъьнчара, цар беттагаргаш тІа, иштта газетий йистош тІа, гІалениъ пачкаш тІа, ахьметтал цІнлеторгий кІингаш тІа а язъьнчара, цхьаьнца мугІа, цхьаьнца куплет, цхьаьнца стихотворени гулъеш. Царех цхьаьраш чаккхъллаза, йоланьчча юкъагІа йиса я, цхьаьдарраш шишша вариант йолаш а я.

Лоаццача статья тІа дувцалургдац, мел боккха чулоацам болаш а, мел йоккха талант йолаш а я книжка тІара стихаш. Из дешархоша шоаш кхетадергда, укх ІоЙиЙшача. Цхьабаькъда, цаІ-м да белгалдаккха: Яндиев Жамалда шиъ кердача книжка тІа а, воккха поэт хиларга хьежжа, даим санна дог-цІевен оала доаш нийса оалеш хилар. Из цо ше а йоах шиъ «Хьаьнала ваьхав» яхача стихотворене тІа:

Ловман Іуйре мо цІена
Дега иалл ала гІийртав,
Дийна-во укх дунеи тІа ловаш,
Оала деша маІан хоаш,
Нахаца хьаьнала ваьхав.

Сона ІалаьмаІе дика хет «Сердало» газета тІа гІоалла Яндиев Хамарзий Жамалда кердача книжка тІера массехк стихотворени, газет дешараш, шоаш йовзийта йиш йолаш.

ЧАХКИЕВ САИД.

* * *

Малав хьоца, дарц, лувргвар,
Малав хьоца дега цІено
йоацар,
Наьне наьхкаца
Са дег чу десса
Лаьттан йовхалца
Са цІийца сеца,
Са доастама доаца иалл!

Алап сога, алап!

Маца хиннад,
Мича хиннад,
ГІайгІа, бала.
Къиза баьнна,
Хьан цІагІа хьийзаб,
Алап сога, алап?

Берзах ІуагІаш,
Дарзах хьенкеш,
Зовза кьу санна,
Ковра-ков уттеш.
Маца кьетташ,
Вахар хьенех хьийрчад,
Алап сога, алап?

Берзе чоабоаца удаш,
Мискай дегаш делкош,
Къиза эгар хинна,
Даьрдаь аькка санна
Аьрга, Іаьржа таьзат
Хьан коа, цІагІа иЙттад,
Алап сога, алап?

Из деррига,
Юха а гаьна,
Вай даьй коашка хиннад,
Из деррига,
Цу ийрчача хана,
Хьа, са
Даь, наьна
Дулхе дегах
Топа мо санна
Къиза чаккдиЙннад.

Поэзега

Дукха лув эгар санна,
Хьо со волча нхаац,
Е из харцдар бакъда аьнна,
Наьна тІара Іа вьккхаьац.

Іа-м со, къоначо нанас
Хьалхара бер санна хьесташ,
Ловмий шоадех вакавеь,
Бусса, сецца дукъал ухаш,
Маьршача уйлаех кхаеьа,
Езача, дикача йишас
Воше мо лелаваь.

Цкъаза сийрдача Віарга
Из туйран дохк оттарах,
Сом, кхаьча а аьрга,
Цкъаза бовза безарех,
Безам Даьхех Іа баьккхабац,
Е рузкъах хьега а ваьвац.

Водар довза, дикачун хем бе
Іа со паьтта Іовеьндаь,
Даьха еза, Даьхе хестее,
Іа сайна бокъо еннадаь,
Со дунеи тІа мел вах
дег тІара
Хьона баркал яхаргда,
Наьна йовхал мо хьо
езаргья.

Наьна тІер бицбеннарех ва,
Ловм чу боага сийрда ала
Бобе гІийртарех ва!

Ма ала сох, са Зама, ма ала!
Со-м ва дег чуре гІоаельнна,
Сай иллеица лоамаш
хестадьрех,
ДІайхача ахьк мантапхо
санна
Ловман цоадах хьийрчарех.

Наьна меттага

Бекх ма биккхалахь сох,
Къона волаш со бакъ
ца лерах,
СагІа дахарг санна къе
ба йоах,
Уйла ца ец, цхьан хана
ва алрах.

Соно дог санна бийе,
ЦІенохе дегаа ца хетац
эз бийца,
Са наьна мотт!
ХІанз са шерашно
Лаьхача гув тІара юха
хьежача,
Чараьъх бодда хьагІ санна
ХІанз са шерашна эттача,
Іа мара са дог Іобадаьдац,
Іа мара лоам чу са ...
Лоэздаьлахадац.

* * *

Астарах диза деза біаргаш
Дуненга кьизо мо хьежаде,
Вахаш цІена хиле еза уйлаш,
Харцдар хьайще, біех ма е.

Ніанаша дуаргдола дог
Сега йоавзалца деттаделийта,
Наьна лаьтте боакке ног
Бакъехьа луьз аэийта.
Диц ма де, дунен тІа
мел вах,
Вахарца Іимарза хила
везнига,
Хьейна турпал хьейла
кетарах.
Наха ца вийзача, хьох сег
хургвоацига.

Хьаьнала ваьхав

Лемаза корте бетта,
Со-м Макка наваьц,
Іаьржача буссе а фетте
Кінйаенна а хийшеваьц.

Дикача Ієтто, буц Іайше,
Хьаьна шура луш санна,
Деша дозал дайза,
Иалл даьхад Даьхенна.

Сигавре седкъа бомарга
хьеваш,
Со саккварга вийнмеваьц,
Наькъа халонех ккераш,
Наьна лаьтта ваьзаваьц.

Ловман Іуйра мо цІена
Дега иалл ала гІийртав,
Дийна-во укх дунен тІа ловаш,
Оалача деша маІан хоаш
Нахаца хьаьнала ваьхав.

Кхалсагага

Бицбеннабац сона цхьан заманн
Вай мерза биаь хоза безам,
Сардам ца боаккхаш ненна,
даьна,
Лаьтта ца божабеш
біарга тІадам.
Юха бийсе, из гІетта Іуйре
Вайна агІацар эгар хинна,
Кхоаненга хьежар безама,
Дег тІара беркал яхаш
заманна.

Вай шераш діенка хиларах,
Из хе хьона йицъенна хила
мег,
Цу къоначе вай безамах
Со-м хІанз а наьнах бер
мо хьег.

Новкъостага

Диц ма де, шерашка
бахача истаро
Гота боал дикагІа тоссийта,
Дег тІера доагІача
хозача дешо
Лакха лоам бошабаьб
аьнийта.

Шиъ иалл цхьаза декаде,
цкъаза далхаде
Поэте ца хоеш хиле,
ма поэт ваь
Бийсанна ага чу делла
бер тькоскаде
Нахха ца хьекхача,
неина а етте даь.

Уйла я, дега йовхал
діенна
Ца даьякха иалл хул
доастама,
ДоагІача хено хьестам
лаьгІбенно
Хилча, хьайра в хул маеттаза.

Диц ма де шерашка бахача
истаро
Гота боал дикагІа тоссийта,
Дег тІера доагІача
хозача дешо
Лакха лоам бошабаьб
аьнийта.

Замага

Бийсанна гІетти яьхе топ
санна,
Са ваз вай лоам чу
йоаргІийй-хьогІ,
Е харцлув кхера ба из аьнна,
Сох наха дог
кхоардадергдий-хьогІ,
Со хьаьнала кхеваь са Зама!

Берза чоабоаах
кІийаенна ухеш,
Нахаца дов леладаьрех ва
аргдий-хьогІ,
Е тийшача бахах мотт
бетташ,
Зуламаш даьрех ва
аргдий-хьогІ,
Со безаме лелаваь са Зама!
Ма але сох, са Зама, ма ала,

Нагахьа санна...

Нагахь са къонача хенашта
Къоанал тІехьа ухаш санна,
Тахан са къонача шерашта
Къоанал тІехьа йолаенна,
Со къоаенна дІаттача,
Фу дергдар Іа аьнна
хьеттача.

Хала, етта бале а, айса
бена икх,
Дега раьза волаш
юхаболоргбар аз,
Деча гІулакха, бена балла
ца луш мекъ,
Дунен тІулакхаш
ламоргдар аз.

Са хиннача тайпара нахаца
безаме волаш,
Даьхенна мугІаьа
хургвар со,
Наьна поэмашта иштта
тІера волаш,
Са мел вах Іимарза
вахаргвар со,

Аахха цаІ дицлургдацар
сона,
УстагІаш тІехьа бора санна,
Со мел ваха, тІехьара ца
йоалаш, схьаенна
Сайна къоанал тІехьа узнига,
ЦІеинхе дицлургдацар сона.

Дегага

Аз-м диала хьох доккхал
даьд,
Дуне, безам биеь даьннад,
Іа сайга цІаккха ца аьнна,
Е цу къоналтеца лоста,
Хозача къоналцара къаьста,
Со хьоцара тахан був
даьннад,
Іа сайга цІаккха ца аьнна.
Сона дипла хоза хийттад,
Харцо ца еза сега дог,
Кар чу деттапу дукха дог.
Вахар яхача деша кІоаргал
Дунен тІа хьона йовзандаь.
Вахар яхача деша нийрчал
Хьона цІаккха ца йийзандаь,
Аз хьох йоккха курал яьй.
Шерай дозал белаж тІа
оттарах,
Біаргашка боад уттарах,
Хьо наькъах тувле ца денна,
Е иала къаж мо моаж ца
денна,
Аз хьох дег тІера доаккхал
даьд,
Астарах мара дузаргдоаца
дог,
Вахар дезаш дола сега дог.

НАХ РАЬЗА ХИЛИЙТАРА

Март бетта арабаьллий КПСС Централъни Комитетом СССР Министрий Советом тІаьйца «Бахача наха бытовой гІулакхаш деласа діахо дегІадаладаразн тоадархка» бола соцам. Цу соцамо діадехкача тайпара болх віаштІехьбаккхара фу деш я бахача наха бытовой гІулакхаш ду Нохч-ГІалгІай АССР министерство? Цох лаьца министраца А. Н. Нурмагомедова къамаьл хилар тха корреспондента Б. Абдиева.

— **Абдула Нурмагомедович, цу соцамо діадеххача тайпара наьха бытовой хьашташ Іалашдеьга тоадара фу де дерхІ министерства?**

— Быта службана хьалхашка оттадаь декхараш кхета а деш, оаха тоа а баьб, тоабеш а латт республике бахача наха бытовой гІулакхаш деча предприятий болх. ДегІайоалаьй тхоай предприятий сеть, йолаш йолча дукхача предприятешта реконструкци яьй, хьайийллай кердаяраш. ХІанз сихагІа а динагІа а кхоачанду наьха заказаш, отталь тхоай предприятий балха керда режим.

Масала, реконструкци яьй барзкъаш химически цІендеш йолча № 1 йолча фабрика, Сунжески районбыткомбината массехк цеха. Хьалхь йоалаш латт Гудермесера столярни хІамаш ю цехи мебела ремонт яра Шаьла мастерскойи. Орджоникидзевская яхача станице віашагІъеллай цІеноаш дара а царна ремонт яра а участок. Месер-Юрта болх бе йолаенний автомашинашта ремонт ю мастерски.

— **Соцам тІа аьнад, наха бытовой гІулакхаш дара материально-технически база діахо дегІайоалае. ВайцІга фу де дерхІ цу даькъе?**

— 1983 — 1985 шерашка Грозненча химчистка фабрике болх бе йолалургьа керда оборудовани, хьаеллаьргьа кІувсаш а дорожкаш а цІендеш йолеи кхакхашта сулув а дербат а деш йолеи участок.

Грозне хьалзергьа аьлкабетоиш изделий завод. Наурe — цІеноаш дара а царна ремонт яра а участок. Цул совгІа, Грозне болх бе йолалургьа быта службe боллой хийтбергбола 480 сагі лаьрхІа дешара-производственни комбинат. Нохч-ГІалгІайчен городашка меттел, ерригача юрташка а дегІайоагІаргья быта службa сеть. Цу даькъе КПСС обкома бюроси Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советон тІаьйцача соцам тІа колхозашта, совхозашта, промышленни предприятешта, кхыча организацешта тІадилад бахача наха бытовой гІулакхаш дара 25 цІан 23 комплексни приемни пункти хьаелла, аьнна.

Хоаш ма хилара, быта служба предприятий организацейи балха тІа кхачамбоацараш хІанз а кІезига дац. Фу де дерхІ оаш уж діадахара а гІулакх дара культура лакхъяра а?

— Из бакъда. Тха балха тІа кІезига нийсалц кхоачамбоацараш. Цу гІулакха дукха да субъективни а объективни а бахьанаш. Укх тІехьарча хана уж ца а лехаш, болх тоабе гІерташ хьадоагІа тхо. Діахо кхи а тоалургба комплексни приемни пунктий болх. Барзкъаш, кога гІирс тегарал, хІамаш химически цІенъе діаяцарал совгІа, цига болх беш хургья парикмахерскеш, телерадиоаппаратура, чоалхаеча бытовой техника ремонт ю цехаш. Кхоачамдергда бахача наьха кхыдола бытовой хьаш... таш. Къаьстта тоадергда юрташка бахача наха гІулакх делга. Цул совгІа, балха керда формаш юкъейоалае дерхІ оаха. Иштта, укх шера балха юкъейоалаергья «Тоие аьнна тахан хьанийца хІама, тоаль тахан юха дІалургьа!» яхача деннагІа радиоприемникаш, телевизораш, чоалхане бытовой техникана ремонт яра керда форма.

ИНТЕРВЬЮ

Май бетта горисполкомаца цхьана чаккдаккха оттадаьд «Дийллача каьхата ди». Цо гІо дергда тхона кхоачамбоацараш гучадаха а тхоай болх тоабара керда формаш лаха а.

Март бетта «Рубин» яхача Московски объединене специалисташа цхьана «Чечингтелерадиобыт т е х н и к а» объединене болх беш хиннай радиоаппаратура а бос бола телевизораш а тоаяра радиомеханикаш кийчбу курсаш. Укх бетта цига дийша варгва Грозне а республики районашка а болх бергбола 20 радиомеханик. МагІалбие, Гудермесе, Орджоникидзевская яхача станице хьайиллай кердача технически оборудованеца Іалаштъаь, бос болча телевизораш ремонт ю цехаш. ВІашагІъехкай юрташка дІа-хьа ухаргйола ремонтни бригадаш.

ТІахьоржам лелабу оаха болх дикагІа а цІенагІа я бара. Болх тесса лелабеш бараш, наьха хьашташ диза а цІена а кхоачашдеш боацараш бехкитоххаме уаа. Иштта, хьалхарча квартала итогех къахьетамхой хоамех заказаш дика кховчаш ца даь 20 саг бехктоххаме ваап. ХІанз цар болх дикагІа а цІенагІа а бу, лакхъеннай пар дисциплина.

Аьхки дукхха нах арахьа къахьега дезаш хул. Уж а бицбеннабац тхона. Иштта, кхапка балхаш деш болча акархой а даьгІенашка хьайбаш кхоабаш болча наьха а бытовой хьашташ кхоачашдеш хургья дІа-хьа лелаш йола быта службa бригадаш.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

СПОРТАЦА ДОТТАГІАЛ ХИЛЧА

Спортаца доттагІал хилча, урокаш а аттагІа юлу, моллагІа хало а аттагІа лов. Нагахь, лазар кхете — из а чехкагІа діадоал.

Иштта йоах Грознерча № 12 йолча школа 10-ча класса дешархочо Нагаев Ибраьхима.

КІалтохаргатІа латара секце ухаш ва Ибраьхим. Эттара хьалха цу секце ше 6-ча классе дийна вегІача хана вера Нагаев. ХІанз дикъ шу даьннад къона спортсмен кІалтохаргах латаш вола. Дукхача а спортивни яхьашка даакъа лаьцад Ибраьхима. Дукхазза а хьалхара моттигаш яьхай.

Къулбаседа Кавказа къонача спортсменашта юкъе хиннача яхьашка хьалхара моттиг яккхарах цунна еннай «СССР спорта мастерала кандидат» яха цІи. Из боккха тоам ба. ХІана аьлча, дешархошта юкъе дукха бац цу тайпара спортивни звани кхаьчараш.

Укх денош Ибраьхима Грознерча шиъ нийсархошца цхьана Къулбаседа - Хьирий АССР столице — Орджоникидзе ваха хилар. Цига хиннача кІалтохаргах латара яхьашка Нохч-ГІалгІайчен команда моттигерча командалла котъаьлар 11:9 счет а йолаш. Цу віашагІкхетаре а ше дикагІча оагІорахьара гойтар Ибраьхима.

КІаьнко доахача толамашта раьза ва цун тренер Ахмедов Вахарсултан.

Цо йоах:

— Спорто берашта юкъера доттагІал чІоагІду, цар хьинар айду. ДегІаца низ хьакхуйт. Спортаца доттагІал долчоа моллагІа а декхар тІадилла йиш я. Цо дилла а кхоачашдергда из. Цул совгІа, боккъонца вола спортсмен хади а хул: боккхагІчар сий деш, зІамагІчарна гІо деш. Иштта ва Нагаев Ибраьхим а.

ХІанз итт класс яьккха вагара йолча экзаменашка кийчлуш ва из. Цхьабаькъда, спортаца доттагІал-м дитац.

Гой шоана, бераш? Нагаев Ибраьхим санна зІамига долча хана декъ секцешка а ухаш шо хуле, шоах а хургдa цІи хеза спортсменаш.

УГУРЧИЕВ Мухьмад,
Грознерча № 12 йолча юкъерча школа дешархо.

КЕРДА МАРКАШ

ХОЗАЧА ХІАМАН ДУНЕН ТІА

Живопись езаш болча дунеахача наха гулъю гІорбаьнна хиннача художникашта декха сурташ тІадола маркаш. Укх шера зайцига йоккаш хиннай Рафаэла сурташта хеталь йола маркаш. ХІанз араьннай Эрмитаже гойташ долча художника Рембрандта балхаш довзийташ йола маркаш.

XVII біаьшере ваьхача цІи хезача голландски художника 24 болх ба Эрмитаже. Царех ворхІ СССР бувзама Министерства маркаш тІа гойташ хиннаб хьалха. Кердача коллекце боезайт кхы а ялх болх.

Дикъ хепаг мах болча марка тІа хьаьъекхад «Йоккхача сага портрет» яха Рембрандта сурт. ШоалагІча марка тІа го йиш я Лейденера Амстердаме ваха дІаьахача шера яздаь «ІилманхоІун портрет».

Гойзанча портретий болх ба вайна кхоалагІча марка тІа біаргагур а. Цу тІа живопись езарашта біаргагургья Рембрандта сурташта рамаш еш хиннача столяра сесаг, художника Ламберт Доомера нана Бартье Мартенс Доомер.

Кердача маркий сери чаккйоал почтови блокаца, цу тІа хьаьъекхад «ЦІе дувзар дувхача воккхача сага портрет», из художника дикагІча балхех цаІ ба.

Маркашта художествении оформлени дар ва Комлев Герман.

П. МИНАЕВ.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 4 йолча Грозненски юкъерча профессионально-технически училище 1983—1984 дешара шера дешархой деша діачуэцалгта діадоайт.

Укх профессеех:

1. **Мехкадьаттан гоаи йоакххача скважинашта эксплуатационни разведочни буру тохача бурильщик гІоьна, электросварщика болх бе а хоьртдолаш.**
Дешара ха — 1—3 шу.
2. **Буровойшта гІулакх деш вола электромонтер.**
Дешара ха — 3 шу.
3. **Электрогазосварщик.**
Дешара ха — 3 шу.
4. **Слесарь-авторемонтник.**
Дешара ха — 1 — 3 шу.
5. **Химически анализа лаборант** (мехкарий).
Дешара ха — 3 шу.
6. **Топограф-геодезист.**
Дешара ха — 3 шу.

Училище деша діаэц 8—10 класс чаккъьякха кагий нахи мехкарийи, эскарера цІабаьнха біухой. Училище кийчъю «Грознефть» объединенена кадраш. Деша бегІача хана дешархой Іалашбу мах боацаш обмундированеца, кхачаца, учебникашца, общежитеца. Производственни практика йолча хана дешархошта шоай специальностагІа доагІача юкъара алапех 33—50 процент ахча кара діатех. Училища деша вагІаш хьакха хІ къахьегама стажица діалоархІ.

Училища яхо курс чакхъьяккха а йистебовлаш дІалуш йола экзаменаш толаме дІеенна а болча кагархошта юкъера образовани яккхарах долеи профессегІа квалификаци енна долеи диплом дІалу.

Училище чакхъьяккхараш специальностагІа болх бе хьожабу город Грозне. Деша отта безам болчо училище хьачулу директора цІерагІа ер документаш: заявлени, дийша хилара тешал, вахача моттигера справка, вазь хе тІайола тешал е паспорт, 6 фотокарточка 3х4 размер йолаш. Документаш хьачуйіду хІара денна 8 сахьет даьлча дена 16 сахьет даллалца.

Занятеш діайолалу 1983 шера 1 сентябре.

Хьамсара доттагІий! Тха училище деша дуаьл!

Из чакхъьяккхача тІехьагІа оашош дезачча специальностагІа йоккха говзал йола боллхой хургда шоах, тІаьта юкъера образовани а хургья шух.

Училища адрес: г. Грозный, Октябрьска район, 12 участок, автобусаш № 13, 24, 25, трамвай № 5. «12 участок» яхача уж соцача кхаччалца.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 МАЙ
И ПРОГРАММА

16.40 — Ах біаьшерен летопись. «Шу 1942-гІа».
17.30 — «Сий дениладе дукха баьбац оаха тІом». Кинопередача.
18.00 — «Нохч-ГІалгІайче гІолла».
18.20 — «Зорбан Ди» (гІалгІай меттала).
19.30 — «Хьувгьан-83». «Хьамоіаш сихха діе».
19.45 — Парте тешаме гІена.

6 МАЙ
II ПРОГРАММА

16.25 — Ах біаьшерен летопись. «Шу 1943-гІа».
17.15 — «Гимнастика, шу 2000-гІа». Фильм.
17.35 — «Гурга» (нохчий меттала).
18.05 — Киножурнал.
18.15 — «Нохч-ГІалгІайче».

7 МАЙ
II ПРОГРАММА

13.25 — Концерт.
15.00 — Радио Ди. Буззана ерригача отраслей белхалой цІей.
15.10 — «Революце радио». Документальни фильм.
15.35 — «Къонал» яха студи.
16.25 — Ах біаьшерен летопись. «Шу 1944-гІа».
17.00 — Сийлахь - йоккхача Котален 38 шу дизарга. «Уйлаша дагалуцараш гулду» (нохчий меттала).
17.30 — «Халкъа денал даим дийна хургда» (гІалгІай меттала).

РАДИО

5 МАЙ
ЗОРБАН ДИ

6.40 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
6.45 — «Ленинан коммунизм кхоила хола Карл Маркс» (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.33 — Передачай программа (гІалгІай меттала).
8.36 — Зорбан болхлошта хетадаь концерт (эрсий меттала).
11.15 — «Парте идейни герз». Беседа (нохчий меттала).
11.30 — «Керда Іаьдалаш — вахаре!» (гІалгІай меттала).
11.45 — Музыка (гІалгІай меттала).
15.15 — «Шоана, кхалнаш!» яха радиожурнал (гІалгІай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — «Миллионий трибуна» (эрсий меттала).
17.31 — Зорбан болхлошта хетадаь концерт діадахьар (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 — Хоамаш.
18.40 — «Газета кертте ен латт». Репортаж (гІалгІай меттала).

УКВ

18.00 — «Редакце яха вахар». Радиокомпозици.
18.55 — Моттигерча авторий лирически ашараш.
20.05 — «Селаіад». А. Ведзижева дувцар (гІалгІай меттала).
20.23 — Зорбан болхлошта хетадаь концерт.
20.41 — Нохч-гІалгІай музыка.

6 МАЙ

6.40 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
6.45 — «Юртара Іуйранаш» (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.33 — Передачай программа (гІалгІай меттала).
8.36 — Халкъа инструментий оркестра концерт (нохчий меттала).
11.15 — Сийлахь-йоккхача Котален ДагІа! «Фронтовикий дагалуцараш» (нохчий меттала).
11.30 — «Советаши вахаре». корреспонденци (нохчий меттала).
11.45 — «Машера дукъа, империализма агрессивни низашта дукъьала». Беседа (эрсий меттала).
15.15 — «Цар Даьхе ларайир». Литературни передача (гІалгІай меттала).
15.35 — Музыкальни антракт (гІалгІай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — «Геттара деникха гІулакх». Беседа (нохчий меттала).
17.31 — «ЦІе сийгаш» (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 — Хоамаш.
18.40 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (эрсий меттала).

7 МАЙ
РАДИО ДИ

6.40 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
6.45 — «Къинхат доаццаш миниъ де безаш доацаш гдает» (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.33 — Передачай программа (гІалгІай меттала).
8.36 — Хоамаш.
10.15 — «Бузана болхлошта». Концерт (нохчий меттала).
11.00 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
11.30 — «ТІом бе кхоллац маІа нах». Радиокомпозици (эрсий меттала).
12.30 — «Вай доттагІа — Іалам» яха радиожурнал (эрсий меттала).
13.00 — Социалистически яхьа дневник (эрсий меттала).
13.10 — Музыкальни антракт (эрсий меттала).
15.15 — Валентинов. «Вахара тІехьарча мугІара тІа». Повеста оагІонаш (нохчий меттала).
15.35 — Реклама.
15.45 — «Шуи дахарех». Ашараш а лоах иллеш а доах «Илли» яхача фольклорни ансамбле солисташа (гІалгІай меттала).

8 МАЙ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
7.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
7.36 — Музыкальни антракт (нохчий меттала).
8.25 — «Шоана хоза хета ашараш» (эрсий меттала).
11.20 — «ТІома тІа яьккха а къахьегама яьха а медалаш цхьан металлах ю» (эрсий меттала).
11.35 — «Уж наькъаш тхона дицлургдац». Концерт (эрсий меттала).
16.00 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
16.30 — «Къона тІехье» (нохчий меттала.)
18.00 — «Ашарашца доттагІал долчарна». Концерт (нохчий меттала).

Хоттинал

Тахан республике гІоллен Грозней моркхаш а йолаш, цхьайолча хана догІа а делхаш, малхбузехьара секунде 3—8 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 18—23, Грозне 20—22 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана моркхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка догІа а делхаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 5—10, дийнахьа 15—20 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителан — 2-85-07; бехктоххама секретара — 2-84-68; отделий: партейни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-65-01; юрта бахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехьаной — 2-56-87; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделы: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-56-87; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувла шинарей, ереи, шоаттен деношка

СФ05150. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2386.